

Iz vsebine:

- IZ PERSPEKTIVNEGA PLANA OBLO RADOVLJICA
Skok skozi leta — str. 3
- O PRESKRBI JESENIC S KRUKOM
Zakaj na Jesenicah ni kruha? — str. 3
- OB NOVI SLIKARSKI RAZSTAVI V MEST. MUZEJU V KRANJU
Umetnost kamniškega »graščaka« — str. 5

NOVE DRAGOCENE NAJDBE
FURLANSKIH SLIKARJEV
NA BREGU
Restavratorki na delu — str. 5

Obilen pridelek sadja

60 vagonov jabolok z Gorenjske na trg

Predlanskim je bil pridelek sadnih sokov v Logu, na Črnjivcu in drugod. Zato ni predvideno, da bi tudi obilen, nadpovprečen, pridelek povzročil občutnejši zastoj pri prodaji. Potrebno pa bi bilo, da bi kupci upoštevali večje razlike pri kvaliteti in s tem tudi pri cenah jabolok, kar bi moralo dati več vzpodbude proizvajalcem dobrih, žlahtnih sort sadja.

REDNA PROGA TRST—CERKLJE

Junija letos smo videli v prodajalnah lepe, rdeče namizne jagode. Malokdo je takrat vedel, da te niso nekje iz Koprškega ali Dalmacije, marveč domače. Že prvi pridelek jagod lani je pokazal, da ima ta sadež bodočnost tudi pri nas. KZ v Velesovem, v Brnikih, a največ v Cerkljah, imajo skupno že nad 7 ha jagodičevja. Letošnji pridelek je po svoji kvaliteti vzbudil zanimanje raznih kupcev doma in v inozemstvu. Ponudbe za nakup so prišle z Graza, Vrbe ob Vrbskem jezeru in drugod. Toda zaradi nezadostnih količin, so lahko zadostili samo kupcem iz Trsta. V sezoni jagod je redno vsak večer prihajal tovornjak iz Trsta v Cerklje po jagode. Kakih 7000 kg so jih dali tudi na domači trg.

Pridelovalci so z uspehom zelo zadovoljni. Povprečni pridelek na ha je bil 4500 kg, kar po povprečni odkupni ceni 80 din za kg pomeni 360.000 din dohodkov na ha. Zato so se navdušili za jagode tudi zadrugniki okoli Naklega, Podbrezja in drugod, kjer imajo pogoje za gojitev tega sadeža.

Mnogo ugibanj med kmeti je bilo letos tudi o ribezlju. Tudi pri odkupu tega sadeža se je pokazalo, da so imeli pridelovalci lepe dohodke. Razen na posevkih KZ v Cerkljah in v Velesovem, so že začeli gojiti to rastlino tudi privatni kmetje. Skupno je bilo letos zasajenih že 25 ha površin z ribezljem.

Pričakovati je, da bodo ti in podobni uspehi v kmetijstvu zboljšali preskrbo naših delavskih središč s sadjem.

K. M.

K. M.

Dobrodošla pomoč

Pri komunalnih delih v Kranju pomagajo gorenjski srednješolci

Gradbena dejavnost v Kranju je v teh dneh — ko smo sredi sezone — silno razgibana. Za izvedbo vseh komunalnih del, za gradnjo stanovanj in za ostale gradnje, niti ni dovolj gradbenih kapacitet. Zato so priskočili na pomoč mladinci.

Pri urejanju Zlatega polja že dalj časa sodeluje V. kranjska mladinska delovna brigada »Andreja Žvana - Borisa«. V brigadi

-ik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, št. 66 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 22. AVGUSTA 1953

„Gradnje čez roko“

Zidarji so dozdali že tretje nadstropje. Številni prosilci za stanovanja, ki so hodili tam mimo, so se ozirali navzgor in obujali tih upanje, da bodo morda že to jesen udobno sedeli na enem od balkonov.

Nenadoma pa je na gradbišču zavladala žalost. S tretjega nadstropja je padel nekdo od zidarjev. Obležal je nepremično. Kmalu na to se je nad ponesrečenem sklonil mož v beli obleki in nemočan poslušal le še zadnje utripe srca. Že tisti večer se je nekje pri Banjaluki zavila v črno družina ponesrečenega. Šestindvajsetletni Drago, ki je komaj začel živeti in delati, je omahnil.

To se je pred kratkim zgodilo v Trzinu. Toda podobnih primerov nesreč, da padajo delavci iz ne dovolj zavarovanih odrov, je več. Gre za tako imenovane gradnje na nov, poseben način, oziroma za »gradnje čez roko« kot temu pravijo zidarji. Po tem načinu ne postavijo pravih odrov za samo gradnjo z lovilno ograjo, ki samo morala biti zlasti pri višini nad 4 metre. Skratka, gre za čimprejino in hitrejšo gradnjo. S tem ciljem se seveda strinjamo vsi. Toda, kadar so tu ogrožena življenja delavcev, življenja ljudi, potem ni oprostena nobena naglica niti varčevanje.

Tak način gradnje je zlasti prišel v navado v sedanjem zaletu, ko občutno primanjkuje gradbenih zmogljivosti. Številne nesreče zaradi nezavarovanih odrov so že prisilile Zvezno gradbeno zbornico, da je preko svojih gradbenih Sekcij opozorila vsa gradbena podjetja na nevarnost. Značilno je, da so v tržiškem gradbenem podjetju prejeli to okrožnico pol ure po nesreči, ki je zahtevala smrtno žrtev.

Po nesreči, ki se je pripetila v Trzinu, je inšpekcija dela OLO Kranj opravila podroben pregled vzrokov in okoliščin, v katerih se je nesreča zgodila. Inšpekcija, ki je pregledala tudi delovniška kranjskega gradbenega podjetja, je ugotovila v obeh primerih vrsto pomankljivosti, zlasti pri zavarovanju odrov. Prav gotovo pa bi o podobnih primerih lahko poročali tudi iz raznih drugih krajev.

Pri tem gre za kršitev Pravilnika o higiensko-tehničnih ukrepih pri delu in za zanemarjanje navodil Zvezne gradbene zbornice. Vse to počno podjetja seveda zato, da se izognejo stroškom pri gradbenih delih. Toda naša skupnost, ki želi predvsem skrbeti za človeka, za njegovo zdravje in obstoj, ne bo nikoli opravičevala takega »varčevanja«, če je pri tem ogroženo življenje delovnega človeka. Proti takemu varčevanju, pa najsi bo pri »gradnjah čez roko« ali drugih delih, pri gradbenih ali drugih podjetjih, ni dovolj, da ugovarjajo samo inšpekcije, marveč morajo dvigniti svoj glas tudi sami neposredni proizvajalci.

K. M.

S seje občinskega sindikalnega sveta na Jesenicah

Za boljše sodelovanje z volivci

Prihodnji teden bodo ustanovili na Jesenicah prvo stanovanjsko skupnost

Jesenice, 21. avgusta.

Sinoči se je sestel na Jesenicah razširjeni plenum Obč. sindikalnega sveta in je obravnaval nekatera aktualna vprašanja iz dela sindikalnih organizacij. — Razpravljali so o gospodarskih vprašanjih jeseniške občine v prvem polletju in s tem v zvezi o nalogah sindikalnih organizacij pri sprejemanju periodičnih obračunov v podjetjih in novih tarifnih pravilnikov. Razpravljali so tudi o ustanavljanju stanovanjskih skupnosti in o izvedbi nekaterih organizacijskih sprememb v Občinskem sindikalnem svetu.

Predsednik Občinskega sindikalnega sveta je v poročilu nanašal vrsto problemov, ki pa niso bili dovolj konkretno obdelani, niti preveč sveži. Podatki so bili v glavnem iz prvega tromesečja letošnjega leta ali pa celo iz lanskega leta. Po poročilu so prisotni več kot dve uri živahno razpravljali o zgoraj navedenih problemih. Nekateri odborniki so predlagali, naj bi obč. zbor proizvajalcev sprejel priporočilo, da bi manjša pod-

jetja, ki razpolagajo z manjšimi investicijskimi skladi, le-te združila po panogah. Govorili so tudi o komunalni dejavnosti in gradnji stanovanj. Pri tem so ugotovili, da dela v okviru občine hitreje potekajo, kot v Železarni. Govorili so tudi o problemih turizma, gostinstva, trgovine, obrti, o vlogi Kmetijskih zadrug pri odkupu tržnih viškov in tako dalje.

Soglasna ugotovitev prisotnih je bila, da so prebivalci občine premalo seznanjeni s problemi, ki jih rešuje, oziroma bi jih moral reševati ObLO in z gospodarjenjem v občini na sploh. V delo raznih komisij bi bilo zategadelj potrebno vključiti še več predstavnikov javnega življenja, med njimi tudi predstavnike društva inženirjev in tehnikov.

Na plenumu so gojali tudi uslužbenca občinskega ljudskega odbora, češ da premalo vestno opravljajo svoje delo.

Tovariš Pogačnik je nato poročal o pripravah za ustanavljanje stanovanjskih skupnosti na Jesenicah. Na pobudo Občinskega odbora SZDL, je bil sklican

sestanek predsednikov hišnih svetov Plavža. Tam so že izvolili iniciativni odbor za ustanovitev skupnosti. Prihodnje sredo pa bo v kinu na Plavžu že prvi zbor volivcev, na katerem bodo izvolili upravo stanovanjske skupnosti za zgornji del Jesenic. Inicijativni odbor je za zbor volivcev že pripravil okvirni program za delo skupnosti. Kaj bodo o tem rekli volivci in kako bodo ta program sprejeli, bomo videli na njihovem sestanku prihodnji teden. Dejstvo je, da so bili doslej volivci premalo seznanjeni z vlogo in namenom stanovanjskih skupnosti. -k

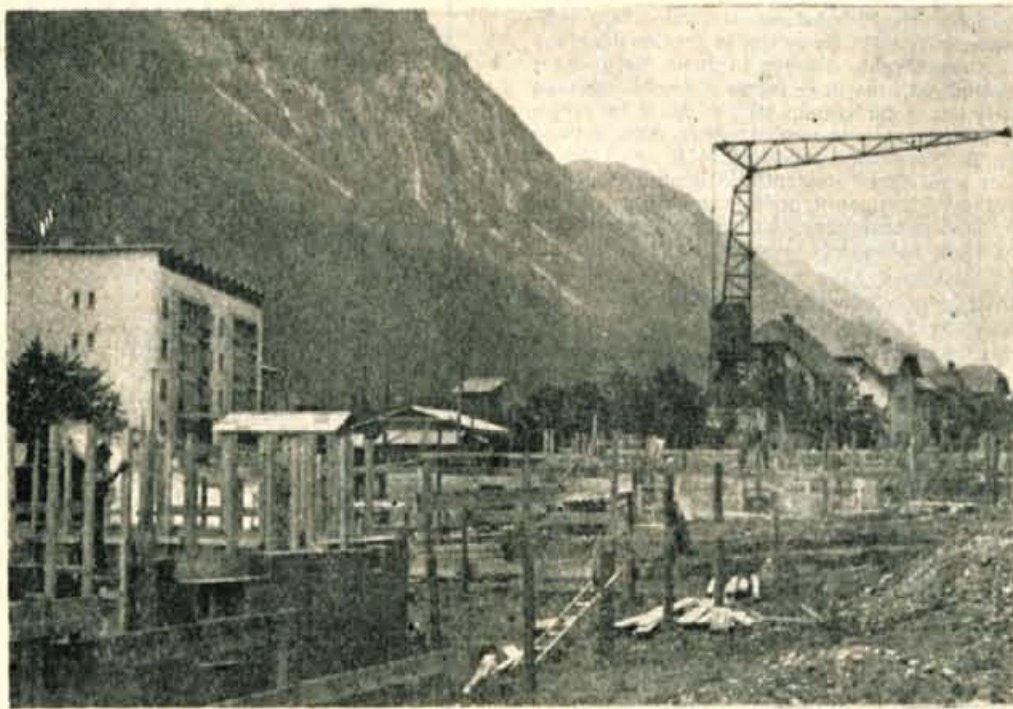
Pred začetkom novega šolskega leta Obračun petletnega plana

SEJA SVETA ZA ŠOLSTVO PRI OLO — O VPRAŠANJU ŠOLSTVA BO SE PRED ZAČETKOM ŠOLSKEGA LETA RAZPRAVLJAL TUDI OLO

Na seji Sveta za šolstvo pri OLO Kranj, ki je bila v torek, so govorili največ o doseženih uspehih pri reformi šolstva v našem okraju. Pregledali so razne oblike dela in ocenjevali

njihove pozitivne in negativne strani. Načela reformirane šole so začeli uveljavljati v okraju že pred 5 leti, hkrati z decentralizacijo šolskih inšpekcij.

Poročilo o vseh dosedanjih uspehih in izkušnjah reforme šolstva in še posebej o problemih in predlogih za prihodnje delo, bodo predložili v pretres OLO na njegovem prvem zasedanju, ki bo še pred začetkom šolskega leta. Na seji so prav tako sklenili predlagati OLO. Pričakovati je, da bodo ti in podobni uspehi v kmetijstvu zboljšali preskrbo naših delavskih središč s sadjem.

Novi bloki na Jesenicah v gradnji

TE DNI PO SVETU

Turški zunanji minister Fatin Ristu Zorlu je dobil poziv, naj se hitro vrne iz New Yorka kjer je sodeloval na izrednem zasedanju Generalne skupščine ZN v Istanbulu. Njegovo vrnitev v domovino povezujejo z razvojem ciprskega problema, sprčo sklepa britanske vlade, da uveljavi 7-letni program o Cipru.

Član CK ZKJ Vlado Begović je v ponedeljek odpotoval v Pariz, kjer se bo kot delegat CK Zveze komunistov udeležil pogreba znamenitega znanstvenika, člana CK KPFF Frederica Joliot-Curieja.

Predsednik Saudove Arabije princ Fejsal je v ponedeljek z letalom odpotoval iz Kaira v Riad. Ob tej priložnosti je izjavil, da so razgovori med njim in predsednikom ZAR Naserjem »dosegli cilj in da so bili docela uspešni«.

Načelnik oddelka za vesoljske plete ameriškega obrambnega ministristva Roy Johnson je v ponedeljek izjavil, da bo prvi polet človeka na luno najbrž veljal milijardno dolarjev.

O kombinirani raketi »Thor-Able«, s katero se je prvi poizkus, da bi poslali raketo na luno, ponesrečil, so objavljene naslednje podatki: raketo so gradili 5 mesecev in velja 8 milijonov dolarjev. Pri gradnji rakete je bilo zaposlenih 3000 tehnikov, vsem ko so 300.000 delov, iz katerih je raketa sestavljena, izdelali v 52 tovarnah.

Britansko obrambno ministristvo je v ponedeljek objavilo, da bodo v kratkem nadaljevali jedrske poizkuse na Božičnih otokih v Pacifiku. Podrobnosti o teh poizkusih niso objavili.

Predstavniki indonezijske vojske je v ponedeljek izjavil, da so vladne čete na Celebesu zavzele okraj Tomohon, poslednje uporniško oporišče na tem otoku. Ob tej priložnosti se je pridružil vladnim četam 100 pripadnikov uporniških odredov.

Japonska vlada je v torek izročila britanski vladi protestno noto, sprčo dejstva, da nameravajo Britanci nadaljevati z jedrskimi poizkusi na Tihem oceanu. Japonska je izjavila, da si pridržijo pravico zahtevati odškodnino za vsa škoda, ki bi jo utegnili utrpeti japonski državljani.

Britanski časniki, ki so izšli v torek, kritizirajo sklep britanske vlade o nadaljevanju poizkusov z atomsko bombo. »Daily Telegraph« se sprašuje, zakaj naj bi Britanija zdaj nadaljevala s poizkusi, ko so Amerikanci pripravljali izročiti Britancem vse jedrske skrivnosti.

Potresni sunki, ki so jih v zahodnem Iranu zabeležili že v soboto, še vedno niso prenehali. Še vedno je ogroženo okrog šest mest in nad trideset vasi. Več vasi je popolnoma porušeni. Ob potresnih sunkih je bilo ubitih okrog 60 ljudi.

Zunanje politični odbor Predstavnškega doma ameriškega Kongresa je sprejel v sredo zakonski osnutek, na podlagi katerega lahko zunanje ministristvo odkloni potni list ljudem, ki so osumljeni komunistične dejavnosti.

Italijanski ministristki predsednik Fanfani se je v sredo razgovarjal z italijanskim veleposlanikom v Kairu Fornarijem. V rimskih političnih krogih sodijo, da je bilo na tem sestanku govora o odnosih med Italijo in ZAR, posebno še o morebitnem obisku predsednika Naserja v Rimu.

Četrty mednarodni kongres proti atomskim in vodikovim bombam je v sredo v Tokiju zaključil svoje delo s sprejemom resolucije, s katero se je izrekel proti nadaljevanju ameriških in britanskih jedrskih poizkusov. Na kongresu je sodelovalo 228 delegatov iz 40 dežel in 11 mednarodnih organizacij.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 407-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI

Zahteva vsega človeštva

Skoraj ne mine dan, da znanstveniki in ugledni državniki ne bi opozarjali na grozotne nevarnosti, ki jih prinaša atomska doba, če bi nadaljevali s poskusnimi eksplozijami. Te dni so na primer v Ženevi končali zasedanje atomski znanstveniki vzhodnih in zahodnih držav in razglasili, da so dosegli sporazum o nadzoru jedrskih eksplozij. Toda kakor hitro smo se razveselili novega skromnega koraka, ki je dajal upanje, da se bodo tudi politiki prej ali slej lotili vprašanja atomskih poskusov in se dogovorili, ne samo, kako bi nadzorovali eksplozije, marveč jih popolnoma opustili, že smo slišali novo porazno novico iz Anglije. Iz Londona so poročali, da bo Velika Britanija še pred koncem tega meseca nadaljevala svoje poskusne jedrske eksplozije in sicer na zloglasnem Božičnem otočju v Tihem oceanu. Vojaške oblasti so že razglasile razsežno območje okrog teh otokov za nevarno in tako lahko pričakujemo, da se bo ozračje, ki obkroža našo zemljo, spet napolnilo z novimi nevarnimi atomskimi delci in žarki, ki ogrožajo ves sedanji človeški rod in njegove potomce daleč naprej.

Odveč bi bilo, če bi ponavljali ugotovitve uglednih znanstvenikov, ki so pri svojem delu prišli do zaključkov, da so posledice atomske sevanja, ki nastajajo pri poskusnih eksplozijah, pogubne za vse prebivalce na zemlji. V svetu se je uveljavilo prepričanje, da se človeštvo polagoma približuje k svojemu samomoru, ker nekatere velike

sile ne prenehajo preizkušati novih orožij z jedrskimi polnitvami. Znani ameriški znanstvenik, kemik in vnet zagovornik prenehanja atomskih poskusov

Dr. Linus Pauling, ameriški znanstvenik, zagovornik takojšnje ustavitve poskusnih jedrskih eksplozij

dr. Linus Pauling je objavil statistike, ki kažejo, da je zaradi povečane radioaktivnosti na zemlji in v ozračju doslej pomrlo ali je na tem, da umre v kratkem, 10.000 ljudi več kakor navadno, ker so zboleli za levkemijo, krvnim rakom. Če bi na-

daljevali z eksplozijami, ugotavlja dr. Pauling, bo vsak nadaljnji rod imel po 200.000 več pohabljenih otrok.

Toda kaže, da so bila taka in podobna svarila zaman. Sicer je ena izmed velikih sil — Sovjetska zveza — že prenehala s poskusi, a to nam ne koristi dovolj, če druge s podvojeno naglico pripravljajo in izvajajo programe za svoje jedrske eksplozije. Svetovna javnost se upravičeno razburja ob takim ravnanju in povsem očitno je, da je za človeštvo ustavitve atomskih poskusov najvažnejši problem mednarodnega življenja. Mnogič vsega sveta ga imajo za vprašanje, ki naj odloči na razpotju: ali naj živimo v miru in hitrem napredku ob uporabi današnjih tehničnih dosežkov ali pa nas čaka poguba, ki jo bo prej ali slej prineslo nadaljnje oboževanje in izrabljanje sodobne tehnike za nasilje, za zadnje uničevalno vojno.

Ko bodo zgodovinarji prihodnjih rodov opisovali našo dobo, bodo težko razložili, zakaj je bilo treba toliko časa, truda in žrtve, preden so se vse vlade odločile za prepoved atomskega orožja in poskusnih eksplozij, zakaj so omahovale in se delale, kakor da izbirajo v trenutku, ko izbire ni bilo več in so bile zahteve narodov iste, kakor jih je postavjal razvoj proizvodnih sredstev. Druge poti namreč danes ni in čimprej bodo odgovorni ljudje to priznali, tem bolje bo za vse — zanje in za vse človeštvo.

JELO TURK

kratko, vendar zanimivo

DEČEK JO JE REŠIL

Pred dnevi se je kopala na Savi pod železniškim mostom pri Tiskanini v Kranju 22-letna Jožica Čemažar. Nenadoma jo je spodnesel večji val in začela se je potapljati. Čeprav je bilo v bližini več kopalcev, se vendar nihče ni upal odločiti, da bi skočil v valove Save in šel na pomoč Jožici.

Mimo se je s kolesom pripeljal 14-letni Drago Gregorc in od ljudi zvedel, da se nekdo potaplja v Savi. Hitro se je slekel in brez premišljanja skočil v vodo. Videl je, da je ponesrečenka že brez moči, zato jo je prijel za roko ter jo zadel na hrbet in prinesel iz vode. Šele potem so mu starejši prišli pomagati.

Ponesrečenki sta takoj nudila prvo pomoč dva zdravnik. Nato sta jo napolnila v bolnišnico. Jožica je ostala pri življenju, čeprav ji je že pretela smrt, kar

sta ugotovila tudi zdravnik. Za takšen podvig gre mlademu Dragotu Gregorcu vse priznanje. FaBo

SREČA V NESREČI

Z dograditvijo novega mostu čez železniško progo na Jesenicah so pričeli graditi v Obrtniški ulici tudi manjša pločnika. Na temelje, ki so jih pričeli kopati za novo škarpno, se je podrla stara in pokopala temelje pod seboj. Sreča je, da popoldan ni bilo nikogar na delu, sicer bi bile žrtve neizbežne.

NOV MOST NA JESENICAH

Zaradi elektrifikacije železniške proge so na Jesenicah, na temeljih starega mostu sezidali nov 13 metrov širok most. Ker je most precej višji so morali dvigniti tudi cesto. Delo na novem mostu je bilo zaključeno v torek in bo most v najkrajšem času izročen prometu.

V KOKRI SO DOBILI VODOVOD

Osnovna organizacija RK Kokra si je dlje prizadevala, da bi ta kraj dobil vodovod. Končno jim je uspelo. Po ceveh je pred dnevi stekla prva voda. — Pri gradnji so pomagali vaščani, finančno pomoč pa jim je nudil Občinski odbor RK in občina.

TRAKTORISTI SO TEKMOVALI

V Zabnici je bilo pred dnevi zanimivo tekmovanje, ki se ga je udeležilo dvanajst najboljših traktoristov Gorenjske. Posebna komisija, ki je upoštevala kvaliteto oranja in spretnost pri vožnji, je prisodila prvo mesto Francu Strahanu iz Šenčurja, sledi mu Janko Kranjc (Kmetijsko posestvo Poljče), Edi Lipušček iz Cerkelj, Franc Grlic iz Visokega itd. Vsi prvo plasirani so prejeli denarne nagrade v septembru pa se bodo udeležili republiškega tekmovanja.

DRUŽINE MLADIH ZADRUŽNIKOV PO ŠOLI

Pred dnevi je bilo posvetovanje, ki sta ga sklicala CK LMS in OZZ Kranj in so se ga udeležili kmetijski strokovnjaki, pedagogi in mladinski delavci. — Sklenili so, da bodo začeli z novim šolskim letom po osmeltkah ustanovljati družine mladih zadrudnikov. Delo teh družin bo predvsem vezano na šolske vrtove, kjer bodo pionirji sadili jagodičevje, sadje in razne semenske trave ter se bavili z vrtnarstvom, poljedelstvom in čebelarstvom.

ODMEV NAŠIH ČLANKOV

K članku »Kdo je kriv«, ki je obravnaval problem preskrbe Selške doline s kruhom in ki smo ga objavili v ponedeljkovi številki nam je potrošniški svet pekarnarstva posljal še tole sporočilo:

»Hvala za priobčeni članek »Kdo je kriv«. Pred nekako 14 dnevi, je bila pri nas sanitarna inspekcija. Ogladela je tudi pekarno in našla vsa v nerodu. Doslej pa ni še ničesar ukrenila. Pred tednom dni smo poslali na inspekcijo kos kruha, v katerem je bil zapečen ščurek. Danes pa tudi vam pošljemo v prilogi kosček kruha, v katerem je zapečen nek mrčes. (Ta kosček hranimo v uredništvu op. ur.).

Potrošniški svet se trudi, da bi zadevo uredil, a je brez moči. Res je treba poiskati krivca.

Prav bi bilo torej, da bi pristojni organi zadevo čimprej uredili.

naša kronika

POSVETOVANJE O TURIZMU

Včeraj, v četrtek, 21. avgusta, so se v prostorih Trgovinske zbornice v Kranju sestali predstavniki vseh večjih kolektivov gostinskih in turističnih podjetij na Gorenjskem.

V razgovoru o dosedanjih uspehih letošnje turistične sezone so ugotovili, da je letos obisk v glavnem povsod znatno večji kot prejšnja leta. Hkrati pa so tudi govorili o nekaterih težavah in tudi pomanjkljivostih, ki jih kaže čimprej urediti v korist turističnega razvoja.

Predstavniki gostinskih obratov so se na istem posvetovanju tudi pogovorili o cenah v prihodnji zimski in poletni sezoni.

M. K.

V BESNICI BODO ODKRILI SPOMINSKO PLOŠČO

Krajevna organizacija ZB in druge množične organizacije v Besnici se že nekaj časa pripravljajo na veliko proslavo, ki bo v mesecu septembru v Besnici. Tedaj bodo slovesno otvorili novozgrajeni Zadrudni dom na domu pa bodo odkrili tudi spominsko ploščo 23 padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja. Ob tem pomembnem dogodku bodo v Besnici razne športne, turistične, kulturne in zabavne prireditve.

V zadrudnem domu bodo imeli prostore: pošta, krajevni urad, kmetijska zadruga s pisarnami, trgovsko poslovalnico, skladišči in shrambo za orodje, kmetijsko gospodarska šola, gostišče za nekaj tujskimi sobami, množične organizacije in hišnik stanovanje. Z dograditvijo tega velikega zadrudnega doma, bo Besnica s svojo lepo okolico mnogo pridobila v gospodarskem in turističnem pogledu. —an

KLJUB KULTURNO - PROSVETNI OSEKI ...

Navzlic občutni osek v kulturno - prosvetni dejavnosti so bo DPD »Svoboda« Lesce predstavila v soboto, 23. avgusta ob 20. uri s premiero Shakespearovih drame Sen kresne noči. Upriporitev je režiserski pripravil umetniški vodja Čufarjevega gledališča na Jesenicah, Bojan Čebulj, ki je hkrati zamislil tudi zelo funkcionalno sceno. Upriporitev bodo ponovili tudi v nedeljo, 24. avgusta ob 20. uri, obakrat na prostem.

Režiser B. Čebulj, ki smo ga vprašali, kaj meni o študiju tega zahtevnega dela, nam je povedal naslednje: »Sen kresne noči je skorajda prezahtevno delo za amatersko igralsko družino, ima pa svojo prednost. Delo je namreč zelo primerno za uprizarjanje na prostem. Kar pa zadeva sam študij, moram kljub težavam, ki so spremljale naša skupna prizadevanja, priznati, da marljivejšje igralske garniture skorajda nisem srečal. Prav zato pa sem trdno prepričan, da se bodo igralci to pot predstavili s solidno uprizaritvijo.« S.

PROGRAM DELA NAŠIH »SVOBOD« PRED RAZPRAVO NA SVETU ZA PROSVETO IN KULTURO

Na seji Sveta Svoboda za prosveto in kulturo pri OLO, ki bo 25. avgusta, bodo razpravljali predvsem o delu naših delavsko-prosvetnih društev »Svoboda« in drugih kulturno-prosvetnih društev v prihodnji sezoni. Na isti seji se bodo pogovorili tudi o nekih vprašanih knjižničarstva v našem kraju in tudi o tem, kako naj bi ohranili Tavčarjevo domačijo na Visokem, kot pomemben kulturni spomenik.

ZA VISOK PRIDELEK SO BILI NAGRAJENI

Na manjši slovesnosti so pred dnevi v Kmetijski zadrugi v Predosljah podelili nagrade kmetovalcem, ki so na lanskem tekmovanju pridelali največ krompirja na hektar. Prvo mesto so prisodili Janezu Skodlerju, ki je pridelal 34.200 kilogramov krompirja na hektar, drugi je Anton Trebar s 29.600 kilogrami, tretje mesto pa so si razdelili Jože Umnik, Andrej Pičman, Franc Sajovic in Anton Fende.

—an

OBRAZI IN POJAVI ZARADI STOTIH DINARJEV?

Primerilo se je, da je Ana prekršila cestno-prometne predpise. Morda niti ne hote, marveč povsem po naključju. Pripeljala se je s kolesom v križišče, ne da bi upoštevala prednost — in se znašla pred motoristom.

Na srečo je bil motorist previdnejši. Zavrl je in obstal pred presenečeno Ano.

Rezek žvižg — in prometni miličnik je hotel kolesarko popolnoma pravilno — zaradi kršenja prometnih pravil, olajšati za stotaka.

Takrat pa se je začelo. Namesto, da bi poslušala za kolesarje prepotrebne nauke o vožnji, jih je začela deliti Ana. Vstopila se je ob rob ceste in na ves glas dopovedovala, da ne da niti dinarja — ona že ne — saj niti ne ve, kdo sploh je! Da bi sedaj ona plačevala zaradi tega, ker je nenadoma toliko prometnih vozil na cestah. Le kje dobijo ljudje denar, da jih kupujejo?!

Govorila je tako prepričljivo, da nihče ni povdovnil, da deli ljudi zgolj na dve vrsti: na poštenjake in na lastnike motornih vozil!

Globe ni plačala. Zadevo je dobil zato v roke sodnik za prekrške. Pri njem se je vse do potankosti ponovilo. Samo s to razliko, da je Ana spričo »višje instance«, povisala tudi svoj glas: Ona, da bi plačevala globo? Mar res nihče ne ve, kaj je ona? In koliko je delala? In koliko še dela? In sploh in ampak. Na koncu je začela groziti celo s pritožbo — »na najvišjo stopnjo«.

Vse to zaradi sto dinarjev in zaradi prekrška, ki ga je v resnici napravila!

Zaradi malenkostnega prekrška — ki bi se sicer lahko tragično končal, a se ni — in zaradi stotih

dinarjev, se res ne bi bilo vredno razburjati, niti pisati teh vrstic. In jih tudi ne bi, če se ne bi to zgodilo poleti tisočdevstooseminpetdesetega leta.

V Ameriki pravijo, da se ljudje predstavljajo takole: Jaz sem Jimmy Cowboy in imam lasso, deset konj, osemdeset krav in — farmo. Če se človek tako predstavi ima velik ugled. Ali pa: Jaz sem James Radclif in imam tovarno zobotrebecev, hišo, avto in frižider. Ta človek ima potem še večji ugled. Če pa reče: Jaz sem Alfred Rotschild in imam paket delnic v tej in tej kompaniji, nadalje pet hiš, dva nebotičnika, šest avtomobilov, frižiderjev, televizorjev in tako dalje, potem ima nepojmljiv ugled.

Kar pomislimo, kako bi bilo, če bi se pri nas predstavljalo in vrednotilo ljudi takole in — kako je bilo, ko se je tako delalo!

Hkrati pa pomislimo, kako bi bilo, če bi se nenadoma vse Ane in Francl, skratka vsi kolesarji in mopedisti, motoristi in avtomobilisti, ki prekršijo cestno-prometne predpise — pa tudi vsi ostali — začeli zaradi tega, ker so oni to in to — ali pa ker so to in to bili — izmikati izpolnjevanju zakonitih predpisov. Potem bi se tudi pri nas — v spremenjen in dosti milejši obliki sicer — začeli iti Rotschildov in Radclifov in podobnih.

Tega pa Ana verjetno ni hotela. Ona ni pomislila, da je prav tako kot je za kapitalizem značilno razlikovanje ljudi po premoženju, za birokratizem značilno razlikovanje po položaju in s tem zvezanih »zaslugah«.

Zato je bilo morda vendarle prav, da smo napisali teh nekaj vrstic.

ABC

Bralci nam pišejo

Zakaj na Jesenicah ni dosti kruha?

Pred jeseniškimi pekarnami so vsak dan dolge vrste. Posebno ob jutranjih urah je gneča velika.

Na območju mesta, vključno tudi Javornik in Koroško belp, je sedem pekarskih obratov. Vseh sedem pekarn je zgrajenih tako, da ima vsaka po eno peč, od tega štivila so tri parne. Zanimivo je, da je bilo na Jesenicah že leta 1952 kar trinajst pekarskih obratov, kjer so pekli kruh za 10.000 prebivalcev. Sedaj pa, ko je na Jesenicah dobrih 7500 prebivalcev več, pa je le 7 pekarskih obratov, kar nikakor ne zadošča potrebam.

Dnevno spečejo v jeseniških pekarnah povprečno 6100 kilogramov kruha in pečiva. Več v sedanjih obratih ne zmorejo. Še pri tem je prekoračena zmogljivost kar za 41 odstotkov, oziroma za 2100 kilogramov. To prekoračenje pa gre seveda predvsem na račun kvalitete kruha.

Ker smo že pri zmogljivosti jeseniških pekarn in pri stalnem negodovanju potrošnikov zaradi pomanjkanja kruha in slabe kvalitete, je dobro pogledati še nekoliko bolj v same obrate. Stalne mešalnih strojev, kot važnega pripomočka v pekarnah, je kar zadovoljivo. Toda ti stroji niso izkoriščeni, ker jih v nekaterih pekarnah nimajo niti kam postaviti. Skupna zmogljivost mešalnih strojev je ocenjena namreč na 14.040 kg v šestnajsturnem obratovanju, kar bi bilo visoko nad potrebami Jesenic. Toda zaradi pomanjkanja prostorov so v splošnem ti mešalci izrabljeni le 20 odstotkov. Nič boljše ni z delilnimi stroji.

Tudi delovni pogoji pekov v teh obratih so zelo težki. Za silo so urejeni prostori samo v pekarni v Obrtniški ulici. Povsod drugje pa je položaj dokaj žalosten. Pekarna na Gospodarski cesti (Korotan) nima pogojev za poslovanje, niti po sanitarnih niti po drugih predpisih. Do volj je povedati, da je za pripravljane in peko kruha ter za vse stroje in pet delavcev, na razpolago samo dvajset kvadratnih metrov površine. Prostega prostora za gibanje ostane vsakemu delavcu samo 0,80 kvadratnega metra, kar pomeni, da dosega komaj 15 odstotkov predpisane površine. Tudi prodajni prostor je premajhen in ne ustreza potrebam.

Nekaj podobnega je v pekarni na cesti Bratstva in enotnosti. Pogoji so skoraj enaki opisanim, le da tu pekarna nima niti lastnih sanitarnih prostorov, da je v neposredni bližini skladišče olja in mazil itd.

Kakšne pa so potrebe po kruhu, je razvidno iz tega, da je na

območju Jesenic približno 17.500 prebivalcev. Iz nekkih podatkov je razvidno, da porabi vsak prebivalec približno 40 dkg kruha dnevno. Po tem izračunu, bi torej potrebovali samo na Jesenicah približno 7000 kilogramov kruha dnevno. Skupna zmogljivost vseh sedanjih pekarn pa je komaj 4800 kilogramov, kar pomeni, da bi v najboljšem primeru lahko zadostile samo 70 odstotkov vseh potreb.

Tudi prevozna sredstva, s katerimi razpolaga podjetje, so nezadostna. Za prevoz vsega kruha in ostalih slaščičarskih izdelkov sta na razpolago namreč le dva tricikla. Hkrati bi bilo treba marsikaj reči tudi o higneni pri prevažanju kruha.

Pri vsem tem je odveč vprašanje, zakaj ni na Jesenicah na izbiro več vrst pekarskih izdelkov in zakaj je sploh treba čakati v dolgih vrstah, da ljudje pridejo do najosnovnejše hrane — do kruha. Težava, kot reče no, je v neurejenih obratih, pravzaprav v nezadostni zmogljivosti obratov. Napačno pa bi bilo zaradi pomanjkanja kruha in tudi njegove slabe kvalitete, kriviti tiste, ki pečejo kruh. Oni namreč, da bi zadostili potrebe, delajo noč in dan. Seveda v izmenah.

Po vse mtem, ne bo težko najti odgovor, zakaj na Jesenicah ni dovolj kruha. Želeti je, da bi se za rešitev tega, za prehrano jeseniškega prebivalstva tako važnega vprašanja, bolj zavzeli Občinski ljudski odbor in tudi ostale organizacije, vključujoč SZDL, sindikat itd. Potrošniki upravičeno pričakujejo ustrezne rešitve. —sm—

Pred IV. mednarodnim vinskih sejmom v Ljubljani

500 sort vina na pokušnji

VZORCE NAJBOLJŠIH VIN SO POSLALI TUDI IZ ZDA IN MEHIKE — 2000 BUTELJK IZ SZ

Čez teden dni, to je 29. avgusta, bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli IV. mednarodni vinski sejem. Ta sejem zajema vsako leto več interesentov in udeležencev, tako v krogu proizvajalcev, kot tudi med strokovnjaki, trgovci in predstavniki te voje gospodarstva v svetu. Brez dvoma, da tako uveljavljanje našega vinskega sejma v svetu pomeni tudi velik korak k prodaji naših domačih vin. Ker so ti sejmi zelo važni za razvoj naših vinogradnih krajev, so v letošnji prireditveni odbor imenovali svoje predstavnike tudi gospodarski odbori ljudskih skupščin posameznih republik naše dežele. To daje letošnjemu sejmu

še poseben gospodarski pomen. Za ocenjevanje vinskih vzorcev so se že javili strokovnjaki iz 14 dežel. Prvič so na letošnjem mednarodnem sejmu tudi vina iz ZDA, Mehike in Turčije. Mnogo vzorcev različnih vin so poslali v oceno tudi iz SZ, Madžarske, Avstrije, iz Cipra, Francije in iz drugih dežel. Sovjetski vinogradniki so poslali v oceno kar 2000 buteljk. V času sejma, ki bo od 29. avgusta do 7. septembra, so na programu tudi razna strokovna predavanja in posvetovanja, na katerih bodo razpravljali o urejevanju vinogradov in vinskih kleti, o plemenitstvu vin in zlasti o izvoru naših vin na tuja tržišča.

Iz perspektivnih načrtov naših občin

Skok skozi leta

V OBČINI RADOVLJICA BODO VSAKO LETO DVIGNILI PROIZVODNJO ZA 12,1%. NARODNI DOHODEK V OBČINI BODO DO 1961. LETA DVIGNILI ŠE ZA MILJARDO IN 386 MILIJONOV, KAR POMENI ZA 175% V PRIMERJAVI Z 1956. LETOM. VEČ KOT 2 MILJARDI IN 341 MILIJONOV DINARJEV BODO DALI DO LETA 1961 ZA NOVE HIŠE, NOVE ODDELKE TOVARN, ZA STROJE, ZA CESTE, GOSTIŠČA IN DOMOVE.

Mnogo se bo spremenilo v teh letih do 1961, tako menijo ljudje, ki so že dosti razpravljali o perspektivnem planu gospodarskega razvoja. Postavili

nov din. Hkrati je v načrtu tudi gradnja Zdravstvenega doma in rešilne postaje v Radovljici. Prav tako bodo v Radovljici preuredili kopališče in športni

Kmetijsko gospodarska šola v Poljčah

so si velike načrte, ki bodo malone spremenili podobo Radovljice, Kropce, Begunj, Kamne Gorice, Podnarta in drugih krajev. Več kot pol milijarde (513 milijonov din) je določenih za tako imenovane negospodarske investicije. Pri tem je računano 11,5 milijonov za šole v Begunjah in Lipnici ter za osemletko v Radovljici. Hkrati mislijo končati tudi štiri kulturne domove, in sicer v Mošnjah, Podnartu, Lescah in v Begunjah. Za to delo so določili nad 25 milijon

stadion, za ceste, trge in zelene površine v Radovljici in drugod je določenih 24 milijonov itd.

Veliko si obetajo tudi od večjega turističnega prometa v bodočnosti. Zato že v sedanjem perspektivnem načrtu dodeljujejo precej denarja za ureditev, razširitev gostinskih in turističnih objektov. V Kropi, kjer sedanjši dve gostišči res ne ustrezata potrebam, bodo sezidali popolnoma novo stavbo v te svrhe in so za to že določili 15 milijonov. Za ureditev gostišč: »Turist« v Lescah, na Posavcu in v Dragi, so prav tako predvideli 15 milijonov dinarjev.

Take in drugeboljšave, kot upajo, bodo nudile gostom še udobnejše bivanje v njihovih turističnih krajih. Že lani so imeli rekordno število nočnih,

in sicer nad 70.000. Zato je njihovo predvidevanje, da bo število nočnih v letu 1961 doseglo 80.000 povsem verjetno, morda še preskromno.

Tudi preskrbovalna mreža bo do 1961. leta napredovala. Promet v trgovini se bo, kot predvidevajo, povečal kar za 23,8 odstotkov, kar pomeni v številkah — 345 milijonov dinarjev. To seveda ne samo zaradi povečanega turizma, marveč predvsem zaradi večje kupne moči prebivalstva. Hkrati bo na večji promet vplivalo tudi to, da bo trgovina imela še več raznovrstnega blaga na izbiro, iz domače proizvodnje, kakor tudi iz uvoza.

Mnoge delavce pa bo gotovo najbolj razveselilo, če bodo v teh letih prišli do novih, udobnih stanovanj. Za gradnjo stanovanjskih hiš so določili 393 milijonov dinarjev. Zgradili bodo skupno 120 stanovanj. To je malone celo novo naselje s 500 prebivalci. Tudi po vrednosti — skoraj 400 milijonov — je to veliko. Le po pričakovanjih je morda malo. Zato je predvidena gradnja stanovanj tudi v nadaljnjih obdobjih načrtnega razvoja.

OD KJE JIM DENAR?

Tako vprašanje je povsem na mestu kadar je govora o tolikih gradnjah in stroških. Seveda tolikih investicij ne bi zmogli sami. Precej bomo dobili iz okrajnih, republiških in zveznih kreditnih skladov. Toda 16,6% oziroma 376 milijonov din, kot so pokazali računi, bodo prispevali sami h gospodarskim investicijam. Največ bo dala industrija, in sicer 297 milijonov. Med industrijskimi podjetji prednjači LIP »Jelka« v Radovljici, ki bo k investicijam prispevala kar 96 milijonov dinarjev. Sledi »Elan« v Begunjah s 46 milijoni, »Almira« v Radovljici z 48 milijoni itd.

Delavci bodo v podjetjih priložili do denarja za investicije in druge potrebe z večjo proizvodnjo. V tovarni »Veriga« bo po dozidavi in opremitvi objekta za

elektrovarjenje ladijske verige povečana proizvodnja za 1200 ton letno. Brutto produkt se bo povečal za 360 milijonov. V tovarni »Plamen« Kropa bodo z rekonstrukcijo oddelka za vijake, povečali proizvodnjo za 2212 ton na leto. Vrednost proizvodnje bodo povečali za 601 milijon din. Podobne rekonstrukcije in s tem v večji proizvodnji predvidevajo prav tako v Tovarni industrijske opreme, v kemični tovarni Podnart, kjer bo mali kolektiv v letu 1961 proizvedel za 460 milijonov dinarjev blaga, zatem v opekarni Dvorska vas, v »Elan«, v tekstilni tovarni »Almira«, v tovarni sukna Zapuže in drugod.

ZGLEDI VLEČEJO

V petletnem perspektivnem načrtu pa imajo velike obveznosti tudi kmetje, oziroma njihove zadruge. Predvsem veliko nalogo pa ima kmetijsko posestvo Poljče. Mnoge iniciative pri uveljavljanju novih kultur, drugačnega načina obdelave, siliranja krme in podobno, so šle iz posestva do KZ in od tam do zadnje njive in hleva samih kmetov. Izračunali so, da bo leta 1961 celotna proizvodnja oz. pridelek v kmetijstvu povečan za 28%. Največji vzpon bo dosežen v sadjarstvu — za 38%. Obnoviti nameravajo 50 ha sadovnjakov, 20 ha površin za črni ribez, 5 ha za maline itd., kar bo proizvajalcem dalo velike dohodke. Samo na posestvu Poljče, kjer je središče nadaljnega napredka v kmetijstvu te občine, bodo v teh letih povečali proizvodnjo od 13 na 21 milijonov dinarjev.

Take in podobne uspehe predvidevajo tudi v obrtništvu, v gozdarstvu, v turizmu in gostinstvu in na drugih področjih. Gospodarski napredek, ki ga nameravajo v občini Radovljica doseči v bodočih letih je velik. Zgledal bi celo preveč optimističen, če ga ne bi potrjevali že današnji uspehi. Marsikaj od tega je že narejenega, ali je v delu. K. M.

Novo stanovanjsko naselje v Radovljici

OB 24. AVGUSTU - KRAJEVNEM PRAZNIKU V LJUBNEM

ODMEV ŠE NI ZAMRL

24. avgusta 1941. leta so Nemci ustrelili v Ljubnem 5 domačinov

V počasnih taktih vrta kramp v zemljo luknje za lesene droge, kot da bi trkal na srca oboroženih »nadljud«. Na srca? Saj nimajo src! Njihove oči so steklene in mrzle. Tako gledajo zločinci. To so poklicni Hitlerjevi klavci. Obsojenim, brez sodišča in prič, je že zdavnaj jasno, da bodo morali umreti. Širokopleč policist je razgrnil in pribil na gostilniška vrata »bekantmahung«, da bo danes, v nedeljo, 24. avgusta 1941. leta, v Ljubnem ustreljenih pet banditov iz Ljubnega.

»Pojdi po vasi in povej ljudem, naj pridejo pogledat, kako streljamo bandite!« se je pruski lajtnant zadril na Pečnikovega Tina, ki je moral postaviti drogeve za sotovariše.

Toda ljudi ni bilo. Zaprl so se v hiše in otroci so se stisnili k materam.

Drug za drugim so talci stopali na morišče, drugega za drugim so privezovali h kolu, za roke in noge. Smrtni znoj jim je stopil na čelo, toda bili so mirni, kot da bi bili navajeni umirati. V resnici pa so njihova srca krvavela. Sredi najboljših

let se morajo za vedno posloviti od svojih žena in otrok, od čevljarških delavnic, od vasi in vaščanov, od jasnega neba in sonca, ki tako vroče pripeka in razsipa življenje tudi na gorenjsko vas. Smrtna senca so jim legale na dušo in srca so jim razburjena tolkla. Toda pokazali tega niso. Na njihovih izmučenih obrazih ni trenila mišica in v njihovih očeh ni bilo solza. Ni človeka brez napak, toda Ljubnu njihova smrt ni

prinesla sramote! Po vrstii so jim zavezovali oči, ki so nemo očitale, oči ki so govorile o maščevanju.

Proti prsim vsakega se je dvigalo pet jeklenih cevi.

»Zakaj delate tako kisel obraz! Če vam ni prav, vas kakih dvajset lahko še privežemo in postrelimo, banditi!« se je zadril pruski lajtnant na starega pečarja Janija, ki je slonel ob gostilniških vratih.

Potem so zaropotali zaklepi, udarile so salve, petkrat zapored iz petih pušk. Kri je briznila iz predrtih src. Iz zvonika so preplašeno srfotali golobi in zakrožili nad poljem. Vsa vas je kriknila in v bolesti zajokala. Pruski lajtnant pa je stopil k vsakemu ustreljenemu in mu dal iz pištole še milostni strel.

Stari pečar Jani je snel čepico z osivele glave in se poslovil od Mihe, Feliksa, Bizjakovega, Joža in Tona.

Lajtnant je porinil pištolo v tok, zaklel in pljunil: »Stvar je končana.«

Majhen ritast policist je skočil v kuhinjo h gostilničarki Kristi po vodq. V veži si je lajt-

nant umil s krvavo oškropljene roke in mali policist mu je iz kovčka ponudil brisačo. Gostilničarka Krista je prinesla na mizo steklenico žganja. Okrog nje so se zgnatli strelci. Pili so in se krohotali, zunaj pa so žene in otroci objemali svoje mrtve može in očete, visočje na kolih.

Ko je kolona smrti s svojimi jeklenimi konji in avtobusi zapustila vas, so se vaščani prihajati poslavljati od mrtvih. Z odkritimi glavami so se pomikali mimo krutega mrtvaškega odra: možje, otroci in žene. Svečana tišina je legla na vas.

Tedaj je v gostilno stopil Mirko, mlajši brat mrtvega Mihe. Iz oči mu je sijal srd. Zapil je pogled v lepak, ki je naznanjal smrt. Zgrabil ga je, strgal z vrat, zmečkal in pohodil.

»Krista, Nemcem si dala pijačo, dala jo boš tudi meni!« je motaril zdaj prazne kozarce in steklenice na mizi zdaj gostilničarko, ki ji je ob Mirkovih trdih besedah zginil nasmeh z obraza.

Čez nekaj dni je Mirko z več tovariši odšel v partizane in se ni več vrnil. Stari pečar Jani pa še danes hodi za svojim delom od vasi do vasi. Če ga povprašaj, Ti z žalostnim glasom pove, kako je gledal streljanje talcev v Ljubnem, ki so bili med prvimi na Gorenjskem.

—Eif—

Grobišče talcev in padlih žrtev s spomenikom v Ljubnem

Hrumenje motorjev je nenadoma utihnilo. Iz majhneha avtomobila in z motornih koles so poskakali gestapovci. Padla so rezka povečala in trebuh petih velikih avtomobilov so se odprli. Policisti v jeklenih čeladah so zlezli iz njih. Ljudje vprašujoče in začudeno gledajo v čudno kolo, ki se je prav v nedeljo ustavela sredi vasi. Ali mrtvaške glave na črno-zelenih gestapovskih kapah res pomenijo smrt?

»To ni mogoče, poznam Nemce in Nemčijo! To so kulturni, izobraženi ljudje.« je pomislil pečar Jani.

Visok lajtnant je potegnil z rok usnjene rokavice, popravil pas, se razkoračil in izprsil. Pred gostilno je zavladala tišina, tišina v pričakovanju odgovora na nema vprašanja. Vsa vas je napeto čakala.

»Ne bodo jih ustrelili, saj Nemci niso taki, to so kulturni in civiliziran narod.« Mnogi so mislili tako, mnogi so se tolažili tako, saj do tega skoraj še ni bilo slišati, da Nemci streljajo nedolžne ljudi sredi vasi. Ne, tukaj pred cerkvijo, pred gostilno tega ne bodo napravili.

Tedaj so se odprla lajtnantova usta. Padla so povečala v hripavi pruščini. Srca petih ljudi, domačinov, ki so sedeli pod stražo v vsak v svojem avtobusu, so vztrepotala. Dih smrti je zavel skozi vas.

gorenjski obveščevalec

Gorenjska v slikah

ZDRAVNIŠKA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglasnega oddelka je: Kranj 475.

Akvaristi, pozor! V ponedeljek 25. VIII. ob 17. uri bo v restavraciji »Jelena« ustanovni občni zbor našega društva. Vsi akvaristi in oni, ki se za to navdušujete, pridite zanesljivo. — Pripravljali odbor. 1391

Hlodovino smreka, jelka in deske 25, 30, 50 mm kupim. — Mlakar Vilko, izdelovalnica posteljnih mrež, Kranj, Jezerska cesta 6. 1403

Kegljači pozor! V nedeljo bo otvoritev novega modernega kegljišča pri gostilni Aleš na Bregu. Vljudno vabljeni. 1422

Izgubil sem jopico 17. avgusta na Zbiljskem jezeru. Poštenega najditelja naprošam naj odda v gostilno pri jezeru. 1433

Od Stare ceste do Inteksa sem v nedeljo izgubila sivo jopico. Najditelja prosim, naj jo proti nagradi vrne v menzo »Inteksa«. 1434

Osebo, ki je v nedeljo ob 19. uri našla mojo uro naprošam, naj jo proti nagradi vrne Stravs Tončki, Gorenjesavska cesta 25, Kranj. 1435

Komisija za sprejem in odpust delavcev in uslužbencev Tovarne pil »Triglav«, Trzič razpisuje delovno mesto

RAČUNOVODJE.

Pogoji: po možnosti popolna srednja šola z vsaj 5-letno prakso na vodilnem mestu računovodje.

Prijave sprejemamo do 25. avgusta t. l.

Skoraj novo drap jopico in drap moško obleko za visoko postavno prodam po ugodni ceni. Stravs Tončka, Gorenjesavska cesta 25. 1435

Nudim 50.000 din nagrade za dvosobno stanovanje ali 30.000 za enosobno v Kranju, ki je vseljivo. Nudim tudi brezobrestno posojilo za dograditev. Naslov v oglasnem oddelku. 1436

5000 din nagrade dam za prazno ali opremljeno sobo v centru Kranja ali neposredni bližini. Naslov v oglasnem oddelku pod »Nujno«. 1437

Prodajam levi zazidljiv štedilnik z dvema pečicama. Vim-poljšek, C. Kokrškega odreda 2, Kranj. 1438

Prodajam 5 gum 16 x 550 — v zelo dobrem stanju za gumi voz. Triller Franc, Dorfarje 19, Zab-nica. 1439

Prodajam v dobrem stanju hišo z 567 kvadrat. metrov zemlje na Okroglem 18, Naklo. Cena 500 tisoč din. Naslov v oglasnem oddelku. 1440

Prodajam psa ovčarja, Olševek 22, Preddvor. 1441

Prodajam žensko kolo v dobrem stanju za 10.000 din. Naslov v ogl. odd. 1442

Prodajam šivalni stroj levo-ročni »PFAFF«. Naslov v oglasnem oddelku. 1443

JAX šivalni stroj z dolgim čolničkom ugodno prodam. — Kranj, Titov trg. 10-I. 1445

Prodajam dobro ohranjeno moško športno kolo »Puch«. Naslov v oglasnem oddelku. 1446

Iščem žensko z malo pokojnine, ki zna nekoliko delati na polju ter malo šivati in štrikati. Nudim hrano in dobro plačo. Glede starosti in druge informacije se dobijo v oglasnem oddelku. 1447

Iščemo za takojšnji nastop službe administrativno moč s perfektnim znanjem strojepisja in stenografije. Pismene ponudbe z življenjepisom in s podatki o strokovni izobrazbi je dostaviti do 5. 9. 1958 Obrtni zbornici Kranj. 1448

Sprejem vajenca-ko. Podjetnik Franc, krojaštvo, Kranj, Stražišče, Šolska 1. 1449

Sprejem čevljarkega vajenca. Kvas Slavko, Ljubljanska 14, Kranj. 1450

3 kuhinjske pomočnice dobijo stalno zaposlitev. Ponudbe po-

slati v Vajenski dom, Kranj, Tomšičeva 44. 1451

Kupim dobro kozo. Pičman, Kokrica 33, Kranj. 1452

Vsem, ki ste se spomnili najine zlate poroke najiskrenejša zahvala. Lojze in Albina Kranjc. 1453

Zahvaljujemo se DOZ in Glasu Gorenjske za izplačano zavarovalnino 20.000 din, ki sva jo prejela po očetu, umrlem zaradi nesreče. Vida in Marjan Urbanc, Kranj, Gasilski trg 2. 1454

Pokrovko od bobnja pri avtomobilskem kolesu sem izgubil od Hraše preko Vodice do Jarš. Najditelja prosim naj jo proti nagradi vrne na naslov Vrbeč, Hraše, p. Smednik. 1455

POROČNISNICA KRANJ NE SPREJEMA do nadaljnjega pacienti zaradi pleskarskih del, razen najnujnejših primerov. 1456

Prodajam 50 gajbic. Martinjak Julka, Zasuvska 62, Kranj, tel. 221. 1457

Pripravljena sem pomagati v gospodinjstvu. Ponudbe oddati v oglasni oddelk. 1458

Sprejememo v službo soferja B kategorije, strugarja in avtomehnika. Nastop službe možen takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Interesenti naj se javijo pri »Avtoservisu« Jesenice. 1450

KINO

»RADIO«, JESENICE: 22. avgusta mehiški film »NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI«. Od 23. do 26. avgusta ameriški barv. cinemascope film »DOLINA NASILJA«. Predstave vsak delavnik ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 18. ip 20. uri ter v slučaju slabega vremena ob 16. uri. Dopoldan ob 10. uri matineja mladinskega filma.

PLAVŽ, JESENICE: 22. avgusta amer. barv. film »PRIŠEL JE IZ LARAMIE«, 23. 24. in 26. avgusta mehiški film »NE ZANIKAM SVOJE PRETEKLOSTI«. Predstave vsak delavnik ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 18. in 20. uri ter v slučaju slabega vremena ob 16. uri. Dopoldan ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

ZIROVNICA, 23. in 24. avgusta amer. barv. vstavision film »NEVSEČNOSTI S HARRY-JEM«. V soboto ob 20.30 uri. V nedeljo ob 17. in 20. uri.

DOVJE, 23. in 24. avgusta ameriški barvni film »PRIŠEL JE IZ LARAMIE« ob 20. uri.

BLED, od 22. do 25. avgusta vzhodnonemški barvni film »LAŽNI KAPETAN«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20.30 uri. V nedeljo ob 14., 16., 18. in 20.30 uri — dopoldan ob 10. uri matineja.

RADOVLJICA: od 22. do 24. avgusta angleški barvni vstavision film »ŠPANSKI VRTNAR«. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 16., 18. in 20. uri.

LJUBNO, 22. in 23. avg. ameriški barvni film »BORBA V VSEMIRJU«. V petek in soboto ob 20. uri.

»SORA«, ŠKOFJA LOKA, od 22. do 24. avgusta amer. barvni film »RICHARD LEVJESRCNIK«.

»KRAVEČ«, CERKLJE, 23. in 24. avgusta švedski film »SAMO MATI«. V soboto ob 20.30 uri. V nedeljo ob 16. in 20. uri.

NESREČE

NA KRŽIŠČU STA SE TRČILA

V nedeljo, 17. avgusta zjutraj, sta na glavni cesti med Kranjem in Naklom, pri križišču kjer se odcepi cesta proti Pivki, nevarno trčila tovornjak in motorno kolo. Mizar Franc Skrajnc, ki je vozil motorno kolo je bil pri tej nesreči laže poškodovan.

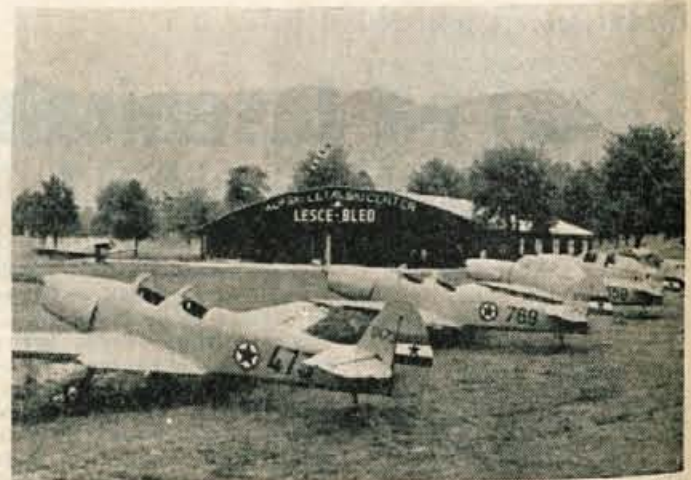
Ob bridki izgubi naše nepozabne mame

FRANČIŠKE HAFNER

se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali cvetje in jo spemili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo ženam iz Bitnja, kolektivu Delikatese Kranj, mestni klaynici Škofja Loka in pevcem.

Zg. Bitnje.

Zalujoči

Poleti živi Gorenjska v znamenju turizma. Kamorkoli pogledaš, povsod opaziš kopico izletnikov. Vsi uživajo v lepota, ki jim jih narava nudi v izobilju. Ko izbiraš motive, jih težko izbereš...

Na letališču v Lescah že daljša časa vzbujajo pozornost jekleni ptiči, ki so se zvrstili ob hangerju. Tečajji za usposabljanje mladih pilotov so v teku.

Ob novem jezeru — na Šobcu, je vse poletje polno tabornikov. Ob kohanju si krajšajo čas tudi z nogometom.

Kranjski waterpolisti pridno trenirajo.

In kdo ne bi »pritisnil« take prisrčen družinski motiv...

Tržni pregled

	KRANJ	ŠK. LOKA
fižol	40—70 l	60 l
paprika	45—80 kg	80 kg
paradižnik	30—40 kg	40 kg
čebula	40—45 kg	60 kg
česen	5—10 kom	5—20 kom.
fižol v stročju	40—50 kg	50 kg
korenček in peteršilj	10 šopek	10 šopek
kumare	8—10 kg	10—15 kg
špinaca	20 merica	20 merica
zelje	20—25 kg	30 kg
rdeča pesa	25—30 kg	30 kg
krompir	11—13 kg	15 kg
solata	60 kg	50 kg
hruške	30—45 kg	30 kg
jabolka	20—25 kg	20 kg
sir-skuta	80—90 kg	12 kom.
surovo maslo	480 kg	400—450 kg
jajca	19—20 kom	18 kom.

SPOROČAMO, DA JE IZŠEL NOVI ZEMLJEVID MESTA KRANJA Z SEZNAMOM ULIC IN VAŽNEJŠIH OBJEKTOV. ZEMLJEVID JE PRIKUPNO OPREMLJEN. Dobite ga v kranjskih trafikah in knjigarni po solidni ceni.

DIJAŠKI DOM V KRANJU

bo na javni dražbi dne 27. 8. 1958 ob 10. uri dopoldne prodal 276 kvadratnih metrov obsegajoč zidan provizorij na Zlatem polju, Kidričeva 4, ki je služil v stanovanjske namene.

Prodaja se kompletna stavba, kakor stoji, z izključno ceno 1.000.000 dinarjev.

Stavba se prodaja pod pogojem, da jo kupec podere in odpelje najkasneje do 15. 9. 1958.

Pravico do dražitve ima vsakdo, ki pred licitacijo položi varščino 20.000 din in ki dokaže, da je zmožen plačila celotne kupnine.

Sporočamo žalostno vest, da je 20. avgusta umrl član delovnega kolektiva podjetja »ROLETA - MIZARSTVO«, KRANJ

tov. Franc Strmšek

Vestnega delavca in dobrega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu. Delovni kolektiv podjetja »Roleta - mizarstvo«, Kranj.

gorenjske bodice

● Jedetana, saj pravim — s starostjo pa res pridejo na šloveka vse sorte tegobe. Pozabljen sem, da nikoli tega. Nič ne de, bom pa tisto »turistično«, ki je zadnjič nisem povedal, to pot stresel iz svoje malhe.

● Veste, tistikrat, ko je žičnica stekla na Krvavec, je tudi mene obšla želja po višinskem zraku. Preden sem sedel na desko in se popeljal kvišku, sem še pogledal v žepni koledarček: 3. avgusta smo pisali. Se zdaj ne vem, čemu me je tolikanj skrbel datum. Morda zato, ker tisti potegavščini nisem povsem zaupal. Navsezadnje je pa le lepo, če veš za datum svoje smrti. O, pa je imel moj strah pred nesrečo le prevelika ušesa. Brez nezgode sem se pričujal na vrh, le v trebuhu me je malce žgečkalo.

Matiček, še sanja se vam ne, kako me je zaskrbelo, ko sem se razgledoval po množici ljudi. »Le kje bodo vsi ti spali?« sem se praskal za ušesom. Na vrat na nos sem pohitel v planinski dom in si pravočasno zagotovil posteljo v skupnem ležišču. 120 dinarjev sem odrinil. Navsezadnje čisto znosna cena.

Nekako ob 9. uri zvečer sem zlezal pod odejo in začel gledati pod kožo. Skoraj vsa ležišča so bila že zasedena. Nekako do polnoči je šlo vse po sreči, potlej se je pa začelo. V sobo so prirohneli novi gostje, in začeli stikati za praznimi ležišči. Zdaj se je do konca zamotalo, kajti vsa ležišča so bila že zasedena. Najzanimiveje je bilo pa to, da je sleherni od njih vihtel v roki li-

stek — dokaz o plačanem ležišču. In še in še so prihajali novi zaspanci — in vsak je odrinil za nočnino 120 dinarjev. Kakšne so padale na račun uprave doma, bom rajši molčal. Rečem pa, da so bile hudo zabeljene. Končno je obveljala beseda močnejših. Približno tako je bilo kot na Divnjem zapadu. Ker sem že od rojstva bolj slaboten in v obdelavanju s pestmi ne preveč trpežen, sem si z nekaterimi drugimi sotrpini priskrbel odejo, oddal osebno izkaznico in odšel počivat med skale. Ko sem otipaval teren, kamor bi položil svoje zbogano hrbitičke (nekdo me je namreč kresnil, ker se nisem koj umaknil s postelje), sem začel ugotavljati, da je plačana nočnina za ležišče pod milim nebom le previsoka. Ko sem pozneje prešteval zvezde, sem kot obseden tuhtal, kako je mogoče oddati več ležišč, kot jih je na razpolago. Takšne in podobne domnevske turistične »manevre« bi morali za vsako ceno patentirati!

● Zdaj bom pa še Jesenice malo prečesal. — Ondan sem iskal na Jesenicah Metalurško šolo. Brž sem pobral mimosidnega dečka, kje stoji poslopje. — »Kar naprej do najbolj umazane bajte pojdit! Saj ne morete zgrešiti,« se je zarežal. — Solo sem res brez težav našel. Pozneje mi je prijatelj povedal, da notranjost vsako leto prepleskajo, medtem ko so zunanosti od zgraditve še nihče ni lotil.

● Tistikrat sva jo s prijateljem mahnila tudi v Kazino,

kjer sva si hotela z vrčkom piva privezati dušo. Pa sva pred silovitim truščem, vpitjem in petjem, ki je mejilo na... (oprostite, slovenski pravopis še ne pozna primerne besede, ki bi dovolj zgovorno opisala tisti Babilon!), raje zbežala na prosto. Ko so naju pozneje iz petih ali šestih gostišč odpravili s krilatice: »Piva ni!«, sva odrinila pod Mežakljo, kjer je Čufarjevo gledališče uprizarjalo »Mirandolino«. V tamkajšnjem buffetu sva pivo dobila, le piti sva morala tik ob točilni mizi, ker nama niso zapuili steklenice. Bajse so neznan pivci pred nama odnesli celo goro kozarcev in podobnih črepinj.

● Nekaj po deseti uri zvečer sem priklovrtil na jeseniško postajo. Ker sem imel še nekaj časa, sem se hotel stehitati na avtomatski tehtnici, ki jo imam že od nekaj v želodcu. Pa bo menda pri tem kar ostalo. — Šment pločevinasti je namreč še vedno pokvarjen.

● Ko sem se cijazil proti Kranju, sem še nekaj časa razmišljal o zakajeni Metalurški šoli, o hrupu v Kazini, za katerega še nimamo besede, pa o iskanju piva sem razmišljal in o poštenosti gostov pod Mežakljo, ki s pijačo vred odnesejo tudi steklenice in kozarce. Zadnji misel sem pa posvetil tehtnici na postaji, ki čaka na popravilo že nekaj let.

Zdaj pa še vi razmislite o vsem, kar sem vam to pot povedal.

Vas pozdravlja Vaš

BODICAR

Umetnost kamniškega „graščaka“

Beseda dve, o novi slikarski razstavi v Mestnem muzeju v Kranju

Ne — ugibanj, dvomov ali celo prevar pa res nočem zasejati med občinstvo in sem zato ko na začetku pripravljen priznati, da se mi je naslov malce ponašal. Pisati namreč ne mi-

šenev in pogrebcev, posebej pa še portretov, pejsažev ter roz — blagodejno pomirjajočih roz. Omenjena motivika, ki se vsebinsko omejuje na grenkobo navideznega, glumaško hlinjenega

danes nenehno izprašujemo po tujih vplivih, vzorih, izhodiščih in pobudah, ki gotovo ali samo morebiti botrujejo stvaritvam naših najboljših umetnikov, je li kaj čudnega, ako nas, recimo,

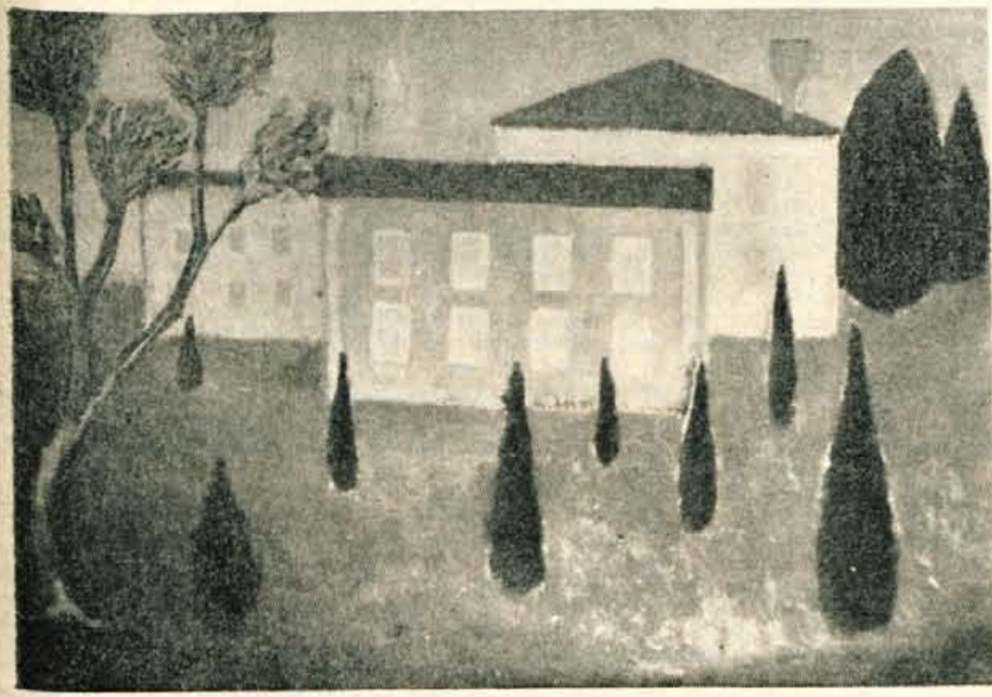
čudnega in dasi gre pri vsem skupaj najbrž za škodljivo pretirani ter izogibanja vredni manjvrednosti kompleks majhnega naroda, se vendarle ne moremo vzdržati ugotovitve, da odsevajo Zelenkovi motivi, forme in kolorit nekaj postimpresionističnega Cesanna, precej več nekubističnega (!) Picassa, kolikor toliko najzmernejšega surrealizma in končno morda še česa drugega.

Od domačih mojstrov sta v prid Zelenkove umetnosti prispevala svoj delež Stupica in Mihelič.

Med razstavljenimi olji zaslužijo vso pozornost zlasti: Rože, Cirkus, Deček z vencem, Plavi Harlekin, Pejsaž s Krka in Pust. Kar pa zadeva grafike oziroma ujedanke, bi jim storili silo, če bi hoteli izdvojiti to ali ono, ker so vse enako zgledne in kvalitetne. Zaradi originalne kompozicije (z raznimi nadrobnotimi čez in čez zatrpama ploskev kot pri Marjanu Pogačniku) naj omenimo le Starinarino in Pogreb. Na obeh je natlačeno s predmeti vsebinsko pogojena (ropotarnica starinarne; nepregledna množica nagrobnikov). Iz razlogov čisto informativnega značaja je treba navsezadnje omeniti tudi Nori svet in Pred cirkusom, ki skrivata med mrgolečimi figuricami portrete živih slovenskih umetnikov.

Izbor, ki zajema dela iz razdobja 1955/58, zaključuje nekaj monotipij. Razstava zasluži kar najštevilnejši obisk!

STEFAN ERZEN

Karel Zelenko: Pejsaž s Krka (olje, 1950)

slim o kakšnem razdedinjenem fevdalcu, ki si je poiskal uteho v zasebnem umetnjakarstvu, temveč o Karlu Zelenku, odličnem a vse preveč ob strani stonem in zagadelj nikdar dolejš upoštevanem grafiku in slikovlj (studiral je tudi kiparstvo), ki so ga življenjska nakujuča kot rojenega Celjana pripeljala najprej v Ljubljano, nato pa v graščino nad Kamnikom, kjer domuje že nekaj let.

Od tam, iz nekoličanj strmega ter odmaknjene zornega kota zadržano motri domači in svetovni vrvež atomsko-satelitskega sveta, katerega indirektno odražajo njegove, neredko trpkosimbolične, ali bolj, rahlo vizionarne upodobitve harlekinov, kurentov, cirkusantov, ciganov, čarovnikov, lutkarjev, starinarjev, sejmarnjev, veseljakov, obe-

zadovoljstva, ni sicer nič takega, česar doslej še ne bi poznali, saj jo že od »fin de siècle« sem neprestano ponavljajo skoro vsi tisti mednarodno pomembni moderni umetniki, katerih ne zadovoljuje iz robatega življenjskega realizma v absolutni abstrakcizem usmerjeni beg, toda Zelenko ji menda vprav s »sloveniziranjem« vcepilja precej novih moči in svežino, zaradi česar bi bilo krivično, če bi njegovim temam očitali obrabljenost.

Sicer pa — ali bi bila likovna dejavnost, ki jo smatramo za svojo, vedno le odzvanjanje velikemu zvonu svetovne umetnosti, ali ni bila le naš odziv, naš odmev na kulturna prizadevanja zamejstva, na plemeniti glas človeštva? In če je bila — je-li potem kaj čudnega, da se še dan-

eskrat v konkretnem primeru zanimamo in »vzmemirja« navedena okoliščina? Ne, to ni prav nič

filmi, ki jih gledamo

POKORNO JAVLJAM

V kratkem se bomo srečali z II. delom češkega barvnega filma o dobrem vojaku Svejku pod naslovom »Pokorno javljanje«. In spet bomo zvesto sledili našemu staremu znanecu, ki ga je v režiji Karla Steklyja že v I. delu filma zelo plastično oblikoval Hrušinsky.

Za Lukaša in njegovega »pučflek« Svejka je konec lepih praških dni. Muhasta usoda ju vodi na fronto. Toda Svejka ne bi bil Svejka, če se mu ne bi že na praški postaji primerila smola z Lukaševim kovčkom. Pa tudi v vlak mu je smola zvesto sledila, saj je zamenjal generalnega majorja z agentom zavarovalnice. Pa zavora vlaka, ki jo je preizkusil... Dogodki se vrste drug za drugim v logičnem zaporedju; odlikuje jih sproščena dinamika, prepojena z optimizmom in vero v življenjsko silo ljudstva, ki kljubuje tudi vojnim grozotam.

Posebna privlačnost II. dela filma je razkošna galerija markantnih tipov, ki so kljub dinamični prizorov risani dovolj jasno, da razberemo iz njih značaje. Morda bi kazalo nekaterim likom očitali preobilo mero karikiranja, kar pa še vedno ni spodrsilaj, ki bi filmu jemal ceno. Vsekakor pa je imel režiser pri izbiri igralcev več kot srečno roko, pa tudi posluha, ki daje filmu pravo barvitost, mu ni manjkalo.

Primerjava filma z obširnim II. delom Haškove knjige ugotovi intenzivno zgostitev dogodkov in prizorov na filmskem traku. To pa je vsi-

lilo režijskemu konceptu še nekatere pomanjkljivosti. Te pa naposled le niso tako očitne, da bi film razvrednotile in ga potisnile na seznam manjvredne filmske plaže. — Naj bo tako ali drugače: tudi ob II. delu zgodbe o Svejku se bomo prav sproščeno zabavali.

MOZART

Nobenega dvoma ni, da so se hoteli s tem barvnim biografskim filmom Avstrijci predvsem oddolžiti spominu svojega genialnega komponista Amadeusa Wolfganga Mozarta — avtorja nepozabnih glasbenih stvaritev Figarova svatha, Don Juan in Carobna piščalka. Scenarist in režiser sta se omejila zgolj na zadnje leto Mozartovega življenja in na poetično, romantično zgodbo iz tega obdobja. Tu pa je zgodba zgrešila svoj pravi namen: oris Mozarta kot ustvarjalca in človeka ter njegov družbeni pomen za tedanje dobo.

Drobni dogodki iz Mozartovega vsakdanjega življenja, ki jih je režiser Karl Hartl uspešno povezal v dokaj zgovorno celoto, pa so prenatrpani z romantiko, idealiziranjem ter osladno sentimentalnostjo, da bi zadeli pravo bistvo in zadovoljili gledalce. — Lik Mozarta je prepričljivo oblikoval Oskar Werner, vendar je bil po zunanji podobi preveč odjulen od svojega smotra. In končno ostane še glasba. O Mozartovih genialnih stvaritvah, o globoki občutenosti, tehnični dovršenosti, lahki izraznosti in mladostnem poletju, je bilo napisano preveč superlativov, da bi jih še enkrat ponavljali.

Restavratorji na delu

Zapuščina furlanskih slikarjev na Bregu pri Preddvoru

Razmišljanje o knjigi „Hirošima“ Mičihika Hačije

PRETRESLJIV DOKUMENT

Obrnil sem zadnjo stran knjige »Hirošima« Mičihika Hačije. Ko sem jo potem odložil, sem zaman čakal na pomirjevalca naših vsakdanjih tegob, na spanec. Moral sem misliti na tisto, kar sem bral. Dolga vrsta drobnih dogodkov se je v temi zvrstila pred menoj: Mož, ki je držal na dlanj svo- je lastno oko. Štirje srednješolci, izmed katerih je eden sedel na ruševinah lastnega doma; umirali so, ne — vedeli so, da umirajo. Lepotica, ki so ji izpadli vsi lasje in je ležala v gnoju in sokrvici svojega lepega telesa. Primarij bolnišnice, ki mu je s stegna v kosih viselo

meso in v celih zaplatah koža in ki ga je ranilo desetine koščkov in kosov stekla, pa je kljub temu izvrševal svojo dolžnost. — Ljudje, ki jim je strahoten piš v trenutku strgal zadnje vlakence oblačil s telesa. Tisoči nesrečnežev, ki jih je življenje pripeljalo pred zadnjo izbiro: smrt v plamenih ali v deročih valovih reke Ota. Stotine bolnikov, ki so dneve in noči ležali v lastnem blatu in urinirali v odprte rane na stegnih. Mati, ki ji je pred očmi zgorel tretji sin. Dojenček, ki sta mu v nekaj dneh umrli oče in mati. Milijonsko mesto, od katerega je v nekaj urah ostalo le še malo železobetonskih stavb brez oken

in vrat — samo goli, črni zidovi. Stotisoči, ki so brskali po pogoriščih za zoglenelimi ostanke svojcev. In še in še... Nikoli ni konca teh podob groze in človekove nemoči.

To je bila Hirošima. Največji dosežek uma, krona vse dosežanosti znanosti: atomska bomba. Morda me je v dnevniku primarija hirošimske poštarne bolnišnice dr. Hačije nekoličanj vendarle motilo dejstvo, da so bili Japonci narod, ki je s polno zavestjo odgovornosti plačeval 80 odstotkov davka od svojih dohodkov samo za to, da bi v vojni zmagali; da je šel japonski militarizem v obupno skrajnost: vojake so učili rokovati z bambusovimi kopji, s katerimi naj bi naposled jurili na sovražnika. Nekoličanj težko se je zvihtel tudi v njihovo slepo oboževanje in čaščenje cesarja. Težko je razumeti, da po strahotnih posledicah atomske eksplozije more prevzeti človeka misel: kaj bo s cesarjem?

Hirošima zavzema v vrsti knjig, ki govore o grozotah, katere koll vojne, posebno mesto. Že zato, ker v resnično preprostem jeziku nadvse stvarno govori o strahotnem učinku orožja, pred katerim vsi trepetajo. Umetnost iskati v tej knjigi, ni treba. Nje umetnost je v tem, da nas prevzame, da nam ne da spati, da v nas vžge srd, srd na vse tiste, ki bi nam bili kljub Hirošimi še vedno pripravljene spustiti za vrat, ne le atomsko, ampak celo vodikovo bombo.

Dovolj za knjigo, da se sama priporoča.

fresk v Lenartovi cerkvi na Bregu pri Preddvoru.

Ker sodi ta zadnji kulturni spomenik med najpomembnejše tovrstne kulturne objekte v Sloveniji, bomo skušali v pričujočem sestavku nanizati njegove glavne značilnosti. Lenartova cerkev na Bregu pri Preddvoru sodi v območje Komisije za spomeniško varstvo OLO Kranj in vsebuje več fresk, kot katera koli druga cerkev na fresk je, da izvirajo iz začetka 15. stoletja, medtem ko sodi arhitektura cerkve še v starejše obdobje.

Pogledi obiskovalca, ki stopi v notranjščino, se utegnejo najprej ustaviti na renesančnem kasetiranem stropu, ki daje celotnemu kulturnemu spomeniku še večjo vrednost. — Pozornost vzbuja tudi večji lesteneč — ročno delo iz brušenega stekla, čigar darovalec je bil bržčas eden izmed preddvorskih graščakov.

Bolj kot to pa sta zanimivi leva in desna stena pred prezbiterijem; leva stena s fresko, ki ponazarja boj Jurija z zmajem in ki velja za najlepšo tovrstno fresko v Sloveniji, desna stran pa z Lenartom, patronom cerkvice. Obe freski — Lenarta in Jurija — je kot redka kulturna objekta Narodna galerija v Ljubljani prekopirala in poslala kopiji na »Razstavo gotškega slikarstva v Sloveniji« v Celovec.

Še zanimivejši pa je prezbiterij (prostor okrog glavnega

oltarja) z bogato poslikanimi gotskimi rebri, saj je skrival pod petimi ali šestimi beleži iz različnih stoletij, pravcato zakladnico, za tisti čas dognanih stenskih slikarij. Prav zaradi debele plasti, ki je pokrivala te freske, je bilo tudi odkrivanje sila naporno. Pozneje pa se je izkazalo, da trud ni bil zaman. Še pred odkrivanjem fresk pa so morali poklicati na pomoč arhitekta, ki je s posebno konstrukcijo zavaroval obok pred porušenjem. Ob potresu leta 1511. je namreč zavezala na obokanem stropu prezbiterija, široka razpoka. Ob zadnjem potresu letos pomladi pa se je ta razpoka še razširila.

Pri odkrivanju fresk prezbiterija so se porajale vedno nove in nove podobe — motivi in osebe iz svetopisemskih zgodb: Adam in Eva, Drevo življenja, Štirje cerkveni očetje, prizori iz pasijona, apostoli, štirje evangelisti s simboli itd. Vse freske so dokaj dobro ohranjene, zato jih ne bo težko zavarovati pred nadaljnjim propadanjem.

Na moč zanimivi so tudi podpisi obiskovalcev na robovih fresk; odlikuje jih zlasti datacija, ki sega v prvo polovico 15. stol., n. pr.: Johannes Priwill, anno 1437. To je najstarejša datacija na freskah, kar so jih kdaj koli odkrili na Slovenskem.

Freske so delo potujočih furlanskih slikarjev in izvirajo iz začetka 15. stol. Imen ustvar-

Breg pri Preddvoru: freska Lenarta — patrona cerkvice iz začetka 15. stoletja

jalec trenutno ni moč ugotoviti, vendar pa slike ne morejo zatajiti furlanske smeri. Te slikarije so za tisti čas zelo dovršeno izdelane. Slikane so v »secco« tehniki (nanašanje barv na beleži in ne na moker omet). Ta tehnika pa ima to slabo stran, da je podobe zelo težko odkrivati.

Zelo zanimive so tudi maske iz lehnjaka v podstavkih reber prezbiterija. Največjo redkost predstavljajo visoka gotska okna v ozadju prezbiterija, ki izvirajo iz sredine 15. stol. Ta okna s svetopisemsko motiviko, mojstrsko sestavljena iz raznobarnega stekla, so edini ohranjeni primerki gotških oken v Sloveniji; objekta sta pomembna celo v evropskem merilu. Importirana so bila verjetno s severa.

Odkrivanje fresk bo te dni končano, nato bodo začeli z restavriranjem. Dela vodi restavrator Mestnega muzeja v Kranju, Boris Sajovic.

Ko bodo končana še restavratorska dela, bo cerkev na Bregu eden najpomembnejših in hkrati najzanimivejših kulturnih spomenikov v Sloveniji. In ne samo to. Kulturnemu spomeniku v Tupaličah in svetovno znanemu objektu — cerkvi v Mačah, se bo pridružil še tretji kulturni spomenik na Bregu, kar bo za razvijajoči se turizem v Preddvoru, nedvomno velikega pomena. Vsi trije objekti leže namreč v neposredni bližini Preddvora.

S. S.

Lenartova cerkev na Bregu pri Preddvoru: detajl iz freske »Jurij zabode zmaja« iz začetka 15. stoletja...

Bo ostalo le pri načrtih?

ZBOROVSKI KULTURI NA GORENJSKEM SE OBETAJO LEPSI ČASI

Ker je na Gorenjskem pomanjkanje zborovodij in dirigentov iz dneva v dan bolj občutno, je Svet Svobod in prosvetnih društev OLO Kranj sprejel predlog glasbenega sosveta, naj na glasbenih solah v Kranju in na Jesenicah ustanovijo pevovodske in dirigentske oddelke. Oddelka naj bi v prihodnje vzgajala manjkajoči vodstveni kader za naše vokalne in instrumentalne ansamble. Na obeh solah naj bi oddelka začela z delom že v novem šolskem letu, pa tudi na razpis se je odzvalo lepo število kandidatov.

Ceprav smo tik pred začetkom šolskega leta, pa vprašanje delovanja oddelkov na obeh solah ni rešeno niti v organizacijskem, še manj pa v finančnem pogledu. Soli pa z organizacijo teh oddelkov ne bosta mogli začeti vse dotle, dokler jima ne bodo dodeljene potrebne subvencije. Vse kaže, da bo tudi ta mnogo obetajoča pobuda zamrla, če okrajni Svet Svobod in prosvetnih društev ne bo pravčasno našel potrebnih sredstev in jih dodelil obema glasbenima zavodoma.

U. J. S.

Divji mož in jagnje

Neki pastir je prignal nekoč domov ovce s paše. Preštel jih je — eno jagnje je manjkalo. Nagnal je ovce v stajo in ga šel iskat. Iskal ga je in iskal in nenadoma zagledal ogenj pod starim hrastom, nad ognjem raženj, na raznju odrto jagnje. Ob ognju je sedel star mož z dolgo belo brado in mirno vrtil raženj. Pastir se je začuden približal, sedel k starcu in čakal, kaj bo. Starček pa — ko da ni videl pastirja — ni odmaknil pogleda od pečenke. Mirno je vrtil raženj in pazil, da se mu pečenka preveč ne zapeče. Ko pa je bil jagnček pečen, je kar z rokami odtrgal s pečenke bedro in ga ponudil pastirju:

»Meso pojey, kosti pa vrni!« je dejal in začel jesti.

Pastir je jedel, vmes pa se je jezil, ker mu je divji mož vzel jagnje. Zato je sklenil, da mu ne bo vrnil vseh košic. In ko je bedro obral, mu res ni

vrnil vseh kosti, ampak je eno vtaknil v žep.

Kmalu je divji mož pojedel vse ostalo meso. Zbral je kosti in jih zavil v kožo janjička, rekoč:

Tam ga je položil na tla, k jagnjetu položil še košičico in odšel domov. Doma je legel na pograd v staji in težko čakal drugega dne, ko bo šel pogledat v gozd, da vidi, kaj se je zgo-

»Vstani in beži domov!«

In glej. Košičice so se porazdelile po koži in jagnje je bilo spet živo. Hotelo je zbežati, a ni moglo. Žalostno je zameketalo in odšantalo proti domu. Pastirju je bilo žal, da je skrnil košičico. Rad bi bil prosil moža odpuščanja, a moža ni bilo nikjer več. Ko da se je v zemljo vdrl.

Pastir je žalosten odšel domov in vso noč in ves naslednji dan premišljeval, kako bi janjčku pomagal, da bi hodil po vseh štirih. Zvečer pa je dejal:

»Samo divji mož lahko pomagal!« In si je naložil jagnje na ramo ter ga odnesel v gozd k staremu hrastu.

dilo z jagnjetom. Proti jutru pa zasliši mlo meketanje pred stajo. Vstane in pogleda skozi okence. Pa zagleda svoje jagnje, ki nič več ne šanta, ampak se vse zdravo vzpenja po vratih, da bi mu jih kdo odprl. FA

Ali že veste...

... da živi še danes na Kumanovem polju okoli tisoč jugoslovanskih državljanov, ki govorijo razen materinske se čerkesko, to je jezik, ki ga govori ljudstvo, ki prebiva onstran Kavkaza. Po izgubljeni vojni z Rusijo so Turki nekaj sto čerkeskih družin naselili na južnih področjih današnje Jugoslavije z namenom, da bi s temi zvestimi podaniki okrepili svojo mejo proti Srbiji. Čerkezi so se naseljevali tudi še pozneje, predvsem ob izlivu Južne Morave in na Kosovem polju. Vendar to bojevito ljudstvo ni moglo ohraniti in zadržati razpada velike turške države. Novo podnebje in nov način življenja sta kmalu zmanjšala število članov nekoč tako številne čerkeske skupine, ki jo danes naše uradne statistike uvrščajo v rubriko »ostale narodnosti«.

... da naš predsednik Tito prav rad prebije nekaj časa od naši lepi jadranski obali, in sicer na Brionih. Brione sestavlja 54 večjih in manjših otokov. Največji otok je Veli, ki meri 4,7 km v dolžino ter 2,9 km v širino. V prejšnjem stoletju je bil gospodar teh otokov nek Švicar. Ta lastnik je Brione lepo uredil. Zgradil je obalo, pristanišče, ceste, hotele, na glavni otok napeljal vodo iz Fažane, zgradil hotele in uredil gozdove in parke. Tako je postalo to otočje naj-

lepše otočje na našem Jadranu. Med obema vojnama je postalo to otočje last Italije, po drugi svetovni vojni pa so Brioni pripadli z vso Istro vred naši državi.

... da bo letos kakor pravijo strokovnjaki zelo dobra letina v Sloveniji. Zelo dobro je obrodila pšenica in rž, pričakujejo pa tudi, da bo obrodila dobro koruza. Pričakuje se tudi dober pridelek krompirja, računajo, da ga bomo pridelali okoli 180.000 ton in da ga bomo izvozili v druge republike in države okoli 60 tisoč ton. Prav lepo pa je letos obrodilo tudi sadno drevje. Letošnji pridelek jabolk cenijo na okoli 90 tisoč ton. Za izvoz bo napredaj okoli 50 tisoč ton. Tudi letošnji pridelek grozdja bo v Sloveniji razmeroma zelo dober, pravijo, da bo pridelek za približno 25 odstotkov večji kakor lansko leto, ki pa tudi ni bil slab.

... da živi v vasi Beljini junak po imenu Branko Jovičič, ki lovi z rokami jazbece. Za lov si je ukrojil posebno obleko iz ovčine, ki ga varuje pred ugrizi. Ujel je že okoli petdeset jazbecov ter je za njih kožo prejel že okoli dvesto tisoč dinarjev. Razumljivo je, da so mu prav posebno hvaležni sremski kmetje, ker dela ta zverina na polju ogromno škodo.

Zogica

Zogica je trda bila, pek, pek, na dvorišče je skočila, tek, tek in je luknjico dobila, pek, pek.

Punčka po zdravnika je skočila, tek, tek, da zdravnik jo operira, pek, pek.

In trebušček so ji skup zašili, tek, tek, ter življenje ji rešili, pek, pek.

Znidar Dragica, učenka II. raz.

Počitnice sem preživela ob morju

Letos je tudi mene doletela sreča. Videla sem naše lepo morje in preživela nekaj lepih dni pod vročim soncem. Letovali smo v bližini Pule.

Odpotovali smo pred tremi tedni in se vrnili pred nekaj dnevi. Vozili smo se vso noč. Naše lepe Istre žal nisem mogla opazovati. Le zadnji konček polotoka smo proti jutru zagledali pred seboj. V Pulo smo dospeli okoli osme ure. Pred postajo nas je že čakal avtobus in nas odpeljal v naše taborišče. Porazdelili so nas po šotorih, razmestili smo svoje čunje in že smo bili v vodi. O, kako je bilo prijetno. Voda topila in zelo lepa obala. Škoda, kaj kmalu je pozvonilo in že smo bili v vrsti ter za mizo s polnimi skodelicami. Vreme je bilo krasno, deževalo je le neke noči. Malo sem se bala, ker je tudi močno grmel in se bliskalo. Pa je tudi to minilo. Nekega

dne so nas obiskali tudi kranjski taborniki, ki so logorovali v Fažani. Vstajali smo zjutraj ob sedmih, kosilo je bilo ob dvanajstih, večerja pa ob sedmih. Hrana je bila zelo dobra, tudi sadja smo mnogo dobili. Voda je bila pa zelo topla, pili smo raje čaj ali pa črno kavo. Proti večeru, ko smo se nakopali smo igrali odbojko ali pa badminton. Vozila sem se po morju tudi na blazini v masko opazovala čudoviti svet in življenje pod vodo. Kaj vse živi v našem morju. Trikrat smo šli tudi v Pulo. Ogljedali smo si areno, pristanišče in samo mesto. Nekega dne smo se odpeljali z ladjo tudi v Rovinj.

Tako sem preživela štirinajst lepih dni ob našem morju. Pridna bom in učila se bom in bom mogoče drugo leto zopet letovala nekje ob morju.

Marinka Košir, učenka VII. raz.

Kako se naučim igrati šah?

FRANCOSKA OTVORITEV

a) Menjalna varianta

1. e2-e4, e7-e6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. e4xd5, e6xd5, 4. Sbl-c3, Sg8-f6, 5. Lf1-d3, Lf8-d6, 6. Sg1-f3, 0-0, 7. 0-0, Lc8-g4, 8. Lcl-g5, c7-c6, 9. h2-h3, Lg4xf3, 10. Ddlxf3, Sb8-d7 z enako igro.

b) Taraševa varianta

1. e2-e4, e7-e6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. Sbl-c3, c7-c5, 4. e4xd5, e6xd5 — črni je lahko brez strahu zaradi osamljenega kmeta, ker ima v zameno možnost boljši in hitrejši razvoj figur.

c) Marschalova varianta

1. e2-e4, e7-e6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. Sbl-c3, c7-c5, e4xd5, e6xd5, 5. Sg1-f3, Sg8-c6, 6. Lf1-e2, Sg8-f6, 7. 0-0, Lf8-e7, 8. Lcl-e3 in beli stoji bolje.

č) Niemcovičeva varianta

1. e2-e4, e7-e6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. Sbl-c3, Lf8-b4, 4. e4-e5, c7-c5, 5. Lcl-d2, Sg8-e7, 6. Sc3-b5, Lb4xd2+, 7. Ddlxd2, 0-0, 8. e2-c3, Se7-f5, 9. Lf1-d3, Lc8-d7 za enako igro.

d) Glavna varianta

1) 1. e2-e4, e7-e6, d2-d4, d7-d5, 3. Sbl-c3, Sg8-f6, 4. Lcl-g5, Lf8-e7,

5. e4-e5, Sf5-d7, 6. Lg5xe7, Dd8xe7, 7. Sc3-b5, Sd7-b6, 8. e2-c3, a7-a6, 9. Sb5-a3, c7-c5, 10. Sa3-c2, Sb8-c6, 11. f2-f4, Sb6-a4, 12. Tal-b1, b7-b5 — beli je obdržal središče, črni pa nevarno preti na daminem krilu.

2) 1. e2-e4, e7-e6, 2. d2-d4, d7-d5, 3. Sbl-c3, Sg8-f6, 4. Lcl-g5, Lf8-e7, e4-e5, Sf6-d7, 6. Lg5xe7, Dd8xe7, 7. Ddl-g4, 0-0, 8. Sg1-f3, c7-c5, 9. Lf1-d3, f7-f5, 10. e5xf6 e. p., Tf8xf6!, 11. Dg4-h4, Sd7-f8, 12. d4xc5, De7xc5, 13. 0-0, Sb8-c6, 14. Tal-e1, Lc8-d7, 15. Sf3-e5, Sc6xe5, 16. Telxe5, Dc5-b6 z enako igro.

e) Ostale variante

Richterjeva varianta: 1. e2-e4, e7-e6, d2-d4, d7-d5, 3. Sbl-c3, Sg8-f6, 4. Lcl-g5, Lf8-e7, 5. Lg5xf6, Le7xf6, 6. e4-e5, Lf6-e7, 7. Ddl-g4, 0-0, 8. Lf1-d3, c7-c5, 9. Dg4-h5, g7-g6, 10. d4xc5, Sb8-c6, 11. f2-f4, Le7xc5 z ostro in zapleteno igro.

Aljehin - Shtarov napad: 1. e2-e4, e7-e6, d2-d4, d7-d5, 3. Sbl-c3, Sg8-f6, 4. Lcl-g5, Lf8-e7, 5. e1-e5, Sf6-d7, 6. h2-h4, a7-a6, 7. Ddl-g4, Ke8-f8, 8. f2-f4, c7-c5,

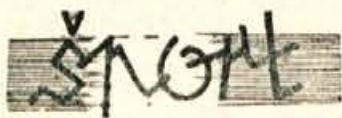
Sg1-f3, Sb8-c6, 10. 0-0-0, b7-b5 — igra je zelo zapletena.

In za konec o francoski otvoritvi, si oglejmo še igro, ki sta jo odigrala priznana jugoslovanska šahovska mojstra:

GLIGORIČ : MILIČ — Šahovski turnir osvoboditve, Ljubljana — 1954-56.

1. e2-e4, e7-e6, d2-d4, d7-d5, 3. Sbl-d2, Sg8-f6, 4. e4-e5, Sf6-d7, 5. Lf1-d3, c7-c5, 6. c2-c3, Sb8-c6?, 7. Sg1-e2, Dd8-b6, 8. Sd2-f3, e5xd4, 9. e3xd4, Lf8-b4+, 10. Ke1-f1!, Sd7-f8, 11. a2-a3, Kb4-e7, 12. b2-b4, a7-a6, 13. g2-g3, Lc8-d7, 14. Kf1-g2, f7-f6, 15. e5xf6, g7xf6, 16. Th1-e1, 0-0-0, 17. Se2-c3, Le7-d6, 18. b4-b5!, a6xb5, 19. Sc3xb5, Ld6-b8, 20. Tal-b1, Db6-a5, 21. Lcl-d2, Da5-a8, 21. Lcl-d2, Da5-a8, 22. Ddl-c2, Sf8-g6, 23. Th1-b4!, Lb8-c7, 24. Sb5xc7, Kc8xc7, 25. Ld3xg6, f7xg6, 26. Ld2-f4+, e6-e5, 27. d4xe5, Lc8-h3+, 28. Kg2-g1, g6-g5, 29. Lf4-e3, Td8-e8, 30. e5xf6, Da8xa5, 31. Tel-b1, Lh5-c8, 32. f6-f7?, Te8xe3!, 33. f2xe3, Da3xe3+, 34. Dc2-f2, De3xf2+, 35. Kglxf2, Sc6xb4, 36. Tblxb4, Kc7-d6, 37. Sf3xg5, Th8xh2+, 38. Kf2-h8, 39. Sg5-h7, Kd6-e7, 40. Td4-f4, Th8-f8, 41. Sh7xf8, Ke7xf8, 42. g3-g4 in črni se je vdal.

FaBo

Telesna vzgoja

KRANJSKI »PARTIZAN« BREZ UPRAVNEGA ODBORA

Kljub nekaterim pomanjkljivostim, pomanjkanju društvenih prostorov, nedelavnosti tajnika in pomanjkanju vaditeljskega kadra, je društvo »Partizan« v Kranju doseglo zelo lepe uspehe. Skupno je društvo imelo februarja letos, so sprejeli celo vrsto sklepov in nalog z namenom, da bi društvo doseglo letos še večje uspehe. S tem namenom so izvolili tudi novo društveno upravo. Prav in pa se je v društvu zataknilo. Novo izvoljena uprava se vse do danes ni niti enkrat sestala. Kaže, da mislijo, da ni nobenih problemov... Kako neki gleda na to nadzorni odbor društva? Vaditeljski zbor društva je imel pred

kratkim sejo in je sklenil, da zaprosi Upravo okrajne zveze »Partizan« za pomoč.

Uspehi društva so kljub nekaterim marljivim članom vaditeljskega zbora vedno slabši. Mnogi dosedaj delavni člani opuščajo udeleževanje v društvu. Ljubitelji telesne vzgoje se upravičeno sprašujejo, kako je prišlo do takega mrvtovila in zahtevajo javen odgovor izvoljenih funkcionarjev.

GORENJSKI VADITELJI V KOPRU

Okrajna Zveza Partizana za Gorenjsko je v Kopru priredila od 20. julija do 30. avgusta vaditeljski tečaj. Na tečaju, ki je pod vodstvom vaditeljskega zbora OZ, je 35 tečajnikov in tečajnic iz 16 društev »Partizan« predvsem iz podeželskih društev, kjer vaditeljev najbolj primanjkuje. Tečaj uspešno napreduje. Tečajniki bodo ob koncu polagali izpite za vaditelje II. in III. razreda.

-an

Strelstvo

STRELCI IZ PREDDVORA SO ZMAGALI

Preteklo nedeljo je bil na Visokem dvoboj med strelci iz Preddvora in Visokega. Tekmovali so v streljanju z vojaško puško. Prvo mesto in pokal ZB je osvojilo moštvo Preddvora s 386 krogi. Najboljša posameznika sta bila Kristelj Kokalj iz Preddvora in Ivo Bevc z Visokega.

Šah

NA BLEDU ODLOČITEV: KDO BO IGRAL Z BOTTVINIKOM?

Na kongresu FIDE v Dubrovniku so v teh dneh zasedala komisije za sodnike, pravila in za evropsko prvenstvo. Med drugim je Centralni odbor FIDE predlagal, naj bi bil prihodnji turnir kandidatov za naslov svetovnega šahovskega prvaka leta 1959 na Bledu. Zmagovalec tega turnirja si bo namreč priložil pravico izzvati sedanjega svetovnega prvaka Mihaela Bottvinka (SSSR) na dvoboj za najvišji šahovski naslov na svetu.

Turnirja na Bledu pa se bo smela udeležiti le prva petorica s turnirja v Portorožu, ki se odigra v prav v teh dneh. Med temi petimi bosta verjetno tudi naša predstavnika Gligorič in Matanovič, ki se po doslej odigranih srečanjih prav dobro držita. Razen teh petih, sta si pravico igrati na turnirju kandidatov, ki naj bi bil na Bledu, pridobila še sovjetska veleposlanica Keres in Smislov.

Če bo predlog za turnir kandidatov na Bledu sprejet, bo to prav gotovo eden največjih dogodkov na Gorenjskem v prihodnjem letu.

MLADINSKI ŠAMPIONAT V RADOVLJICI

Parma vodi po štirih kolih s štirim točkami! Mladi Mariborčan Janžek presenetil

Po prvem kolu je prišel na turnir še zadnji udeleženec Sead Kozarčanin iz Banje Luke, ki je za turnir izvedel šele po radiu. Prireditelji, ki ga predhodno niso obvestili, so mu zdaj dovolili igrati. Že v I. kolu je gledalce presenetil mladi mojstrski kandidat Deže iz Novega Sada,

ki je z odlično vodenim napadom premagal nasprotnika. Messing je nekoliko razočaran, toda ne smemo pozabiti, da so igralci odigrali šele štiri kola in da je do zaključka turnirja še daleč. Parma stalno zmaguje, njegova zadnja partija z Rajkovičem je prava mala mojstrovina. Mladi Mariborčan Janžek, ki je že lani in letos pokazal solidno igro na vsakoletnih mladinskih republiških prvenstvih je trenutno na sedmem mestu, kar je v taki konkurenci nedvomno precejšen uspeh. Vsa zadnja leta na državnih prvenstvih ne igra noben Gorenjec, kar je posledica stalnega padanja kvalitete mladinskega šaha na Gorenjskem.

Rezultati 4. kola: Janžek - Radonjič 1:0, Deže - Velimirovič remi, Stojkovič - Stručič 0:1, Cvetkovič - Jadrijevič prekinjeno, Šahovič - Ložič 1:0, Parma - Rajkovič 1:0, Iljevski - Ristovič 0:1, Kozarčanin - Messing remi. — Po četrtem kolu je stanje na lestvici takšno: Parma 4, Deže 3, Cvetkovič 2 in pol (1), Rajkovič, Stručič 2 in pol (1), Kozarčanin, Janžek 2 (1), Messing, Ristovič 2, Jadrijevič 1 in pol (1) itd.

PRVI LJUDJE NA TRIGLAVU

Ob odkritju spominskih plošč prvopristopnikom

26. avgusta letos bo minilo 180 let, ko je človek prvič stopil na vrh Triglava. Za to pomembno obletnico bo v nedeljo 24. avgusta t. l. Planinska zveza Slovenije odkrila prvopristopnikom spominsko ploščo na Aljaževem stolpu vrh Triglava. To je pač najmanj, kar so ti možje zaslužili.

O tem, kdo je prvi stopil na vrh kake gore, so se bili hudi boji. Tako je znana obsežna polemika, v kateri so skušali dokazati, kdo je prvi prišel na vrh Mont Blanca, kajti dr. Paccard, ki ga je spremljal chamonixki vodnik Balmat, o tem svojem dejanju ni nikdar pisal. Verjetno se bodo bralci spom-

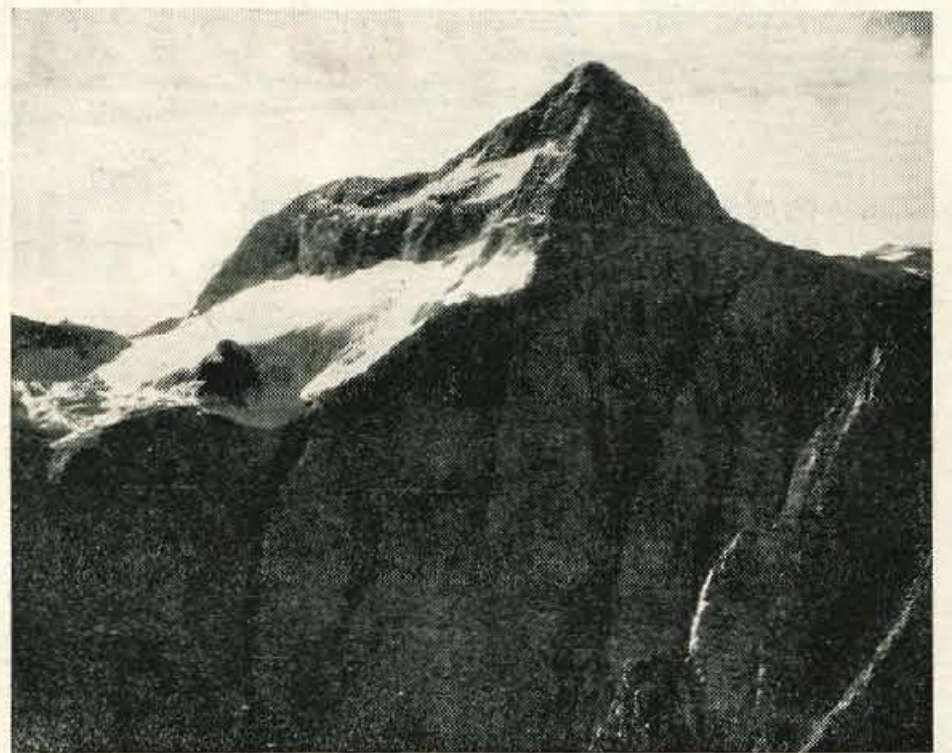
nili tudi burnega prepira malenkostnega dejstva: ali je na vrh Mount Everesta stopil prvi šerpoz Norkay Tensing ali Novozelanec Edmond Hillary.

Za prvi pristop na vrh našega Triglava sta zaslužna predvsem dva moža: baron — mecen Žiga Zois, ki je stal v ozadju prvih triglavskih vzponov, ter slavni botanik Balthasar Hacquet. Le-ta je z večjo skupino domačinov ter svojim učencem, ranocelcem pri Zoisovih fužinah v Bohinju Lovrencem Wilomitzerjem, leta 1777 prišel prav do Velega polja, kjer so se mu spremljevalci skupjali. Zato je Hacquet sam hodil naprej in priplezal na greben Malega Triglava. S tem je dal pobudo domačinom in res so se že prihodnje leto Luka Korošec s Koprivnika št. 31, Matevž Kos z Jareke št. 17, Štefan Rožič ter Lovrenc Wilomitzer odšli na pot. Na vrh so splezali s Triglavskega ledenika; najkraj na greben Malega Triglava, od tod pa po razu vrhne gmote na sam vrh. O tem vzponu je poročal Hacquet ter pri tem zapisal, da je bil Luka Korošec prvi človek, ki je stopil na vrh Triglava.

In tu se začne pravda, kdo je bil leta 1788 prvi na vrhu Triglava. Medtem ko so domačina omenjali nekaj časa le kot spremljevalca Lovrenca Wilomitzerja, pa so pisali člankov zašli kmalu v drugo skrajnost in vse »breme zmage« pripisali Luku Korošču. Ko so mu lansko leto odkrili na rojstni hiši v Zg. Jurjevcu spominsko ploščo, se je bilo pač treba pošteno vprašati: kje pa so ostali trije? Skupaj z njim so prišli na vrh! To ni bila nobena športna tekma.

Zato je letošnja slavnost — odkritje plošč vsem štirim prvopristopnikom — ne le pravičeno in pomembno, temveč tudi lepo in pošteno dejanje.

U. J. S.

TRIGLAV

FOTO: S. SMOLEJ

17 tisoč fantov in deklet...

Jeseničani obiskali brigadirje na avtocesti „Bratstva in enotnosti“

Petinsitridset političnih in sindikalnih delavcev z Jesenic se je odpravilo v nedeljo jutraj na Avtocesto, da bi se prepričali o delovnih uspehih, ki jih dosejajo mladinske brigade pri gradnji avtomobilske ceste Ljubljana—Zagreb.

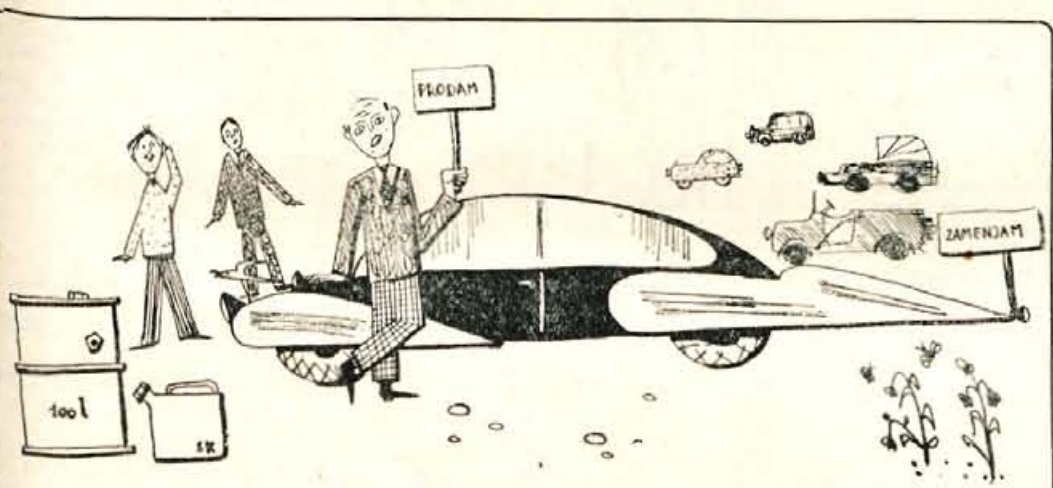
Na gradbiščih vzdolž ceste dela blizu 17 tisoč fantov in deklet, ki so izkopalni že milijon 100 tisoč m³ materiala ali 91% materiala, ki je predviden v projektu. Od 42 objektov, mostov, podvozov in nadvozov so večino že zgradili. Z vsa naglico pa niti tudi z deli na še nedograjenih objektih.

Jeseniška delegacija se je prav tako prepričala o bogatem delu na idološkem, kulturnem in športnem področju. Tudi pri tehničnem pouku mladine v posameznih mladinskih naseljih so dosegli pomembne uspehe. — Od teh je gostom pripovedoval inštruktor, Franc Horjak, hkrati pa je nanizal tudi nekaj števil, ki zelo zgovorno pričajo o tej

dejavnosti. Izvedli so nad 2800 političnih predavanj, dalje pripravili 1580 ustnih časopisov, blizu 2000 zdravstvenih predavanj, nekaj manj kot tisoč strokovnih predavanj itd. Mimo omenjenega so mladince razveselili tudi z nekaterimi izlety v Postojnsko jamo, Kumrovec, Ljubljano, Celje, Kranj in še nekatera druga mesta. Razen tega so si mladinci ogledali še 241 kulturnih prireditelj ter nekaj manj kot 400 filmskih predstav.

Potem ko so si jeseniški predstavniki prepričali o življenjskih pogojih in delovnih uspehih brigadirjev, so obiskali še Gorenjsko brigado ter brigado narodnega heroja »Ivana Milutinovića« in ju obdarili s knjigami »Pod Možakljo in Karavankami so se uprli«.

Takšni obiski so za brigadirje na avtocesti prav gotovo prijetna doživetja, ki vlijejo požrtvovalnim graditeljem novih vzpodbud pri izvrševanju nalog. Ne bi bilo napak, če bi zagledu predstavnikov z Jesenic sledili tudi predstavniki drugih organizacij in razveselili naše brigadirje s svojim obiskom.

NAŠA HUMORESKA

O dragem avtomobilu

NAŠ SOSED JAKA se je odločil za avto. Čeprav je to dandanes kaj razumljiva odločitev, pa je imel on zanjo še posebno tehtne razloge. Prvič: resnično in nepreklicno je imel v Ameriki pravega strica po materini strani. Drugič: nikogar ne briga, kje bo dobil denar za carino. Tretjič: njegov ugled pri znanjih in prijateljih bi trpel, če ne dobi takoj avtomobila.

In tako je Jaka nekega dne kar v pisarni napisal pismo »Dear uncle Lipel«.

Pri nas je čudovita pomlad! Vse je ozelenelo, ptički prepevajo in živopisne rožice ponujajo čebelicam svoj med. Človeka kar vleče ven, v naravo, v samoto, da bi se naučil vseh teh lepot. Ampak na vlak je gneča, na avtobusu dren. Da, ko bi imel svoj avto... Slišim, da ga ima pri vas vsakdo.

Glej, stric, lahko mi narediš veliko uslugo: pošljij mi potrdilo, da si mi kupil avtomobil. Da se prav razumeva: kupil ga bom že sam, samo Tvoje ime mi posodi. Saj to Te pa res nič ne stane. Če pa lahko kakšne dolarje primakneš — no ja, prav mi bodo že prišli. Pa pohiti z odgovorom!

Tvoj ljubeči Te nečak Jaka

POTEM PA SO SE ZAČELI za Jaka tedni trpljenja. Metod je zadel milijon naloterij in kupil si je Fiat 600. Tomaž je imel Volkswagen že na carini; kupil ga je s prihranjenimi dnevnici od športnih gostovanj v tujini. Lepega dne je pripeljal svojim Opel-Kapitanom že Bogo; razlagal je, da ga je »sam zaslužil«. (»Pojdi, pojdi! V poldrugem

mesecu boš ti avto zaslužil! Misliš, da sem z Lune padel, da ne vem, po čem so marke?«) Če se stric kmalu ne oglasi...

Jaka je napeljal že vse niti; avto zanj je bil že kupljen. Samo na strica je še čakal. Le kaj mečka toliko časa?

Končno! Razburjeno je raztrgal ovitek in začel brati. Dalj ko je bral, bolj mešani občutki so se ga polajčali.

... In ker mi je nek znanec iz Avstrije pisal, da bo pred odhodom prodal svojo limuzino, sem mu brž odgovoril, naj jo pošlje na Tvoj naslov; plačal mu jo bom že jaz, ko se vrne. Upam, da je boš vesel itd.»

Za vruga, zdaj ima pa kar dva avtomobila! In limuzino! Samo... stric piše nekaj o osmih cilindrih. Ta sultan bo žrl bencin, da bo veselje... In — in carina... Tistih sto jurjev za VW je že pripravil. Samo premalo jih bo.

JAKA IMA LIMUZINO. Če ga vprašaš, koliko carine je plačal, te hitro odpravi: »Precej, fant, precej!« In če se drezaš vanj, zakaj ima tako čudovito »zadevico« kar v garaži, potem udari s pestjo po blatniku: »Ko pa te osmici cilindri hudiče žre samo bencina za poldrug tisoč na 100 kilometrov!«

Epilog (oglas v časopisu): »Prodam dobro ohranjeno limuzino, osem cilindrov, za zelo nizko ceno. Če bi jo kdo rad zamenjal za Fiat 600, lahko tudi rabljen, mu jo z največjim veseljem odstopim. Naslov v upravi.«

S. J.

Preddvor pred novo sezono

Umetno jezero - prva lastovka, ki napoveduje novo pomlad preddvorskega turizma

O novi pridobitvi Preddvora pri Kranju — o umetnem jezoru, smo že pisali, zategadelj ne bi kazalo ponavljati istih misli. Lotili pa bi se podrobnosti v zvezi z jezerom in s turizmom, ki je zaradi nekaterih težav zašel po osvoboditvi v nekakšno brezvetrje, pa se, kot kaže, zdaj prebujata. Nobenega dvoma torej ni, da je jezerce — prva lastovka, ki napoveduje Preddvoru, ki je nekoč slovel, kot eden najmikavnejših letoviških krajev Gorenjske, novo pomlad turistične dejavnosti. — Upajmo, da Preddvorčani ne bodo omagali že pri prvih korakih!

Da bi zvedeli kaj več o pripravah na otvoritev jezera in o perspektivnih načrtih razvoja turizma v tem okolišju, smo se obrnili na predsednika Turističnega društva Preddvor, tovariša Senka. V tem zapisku bomo zbrali nekatere drobce iz razgovora.

Neprijetna ugotovitev: name-re z otvoritvijo jezera so se malce zamotale. Graditelji so z delom pohiteli, kolikor je bilo v njihovih močeh; predvidevali so namreč, da bo otvoritev jezera v nedeljo, 24. avgusta. Na začetku tedna pa so naleteli na novo oviro, ki ji na žalost niso kos. Potem ko je bila v ponedeljek spuščena zapornica jeza,

so izračunali, da potok, ki napaja jezero, spričo nizkega vodnega stanja, do nedelje ne bo zalil kotline do vrha. Na dež, ki bi priliv vode povečal, pa ne kaže računati. Torej je otvoritev jezera preložena na poznejši čas. Če bo vreme ugodno, bo otvoritev jezera, brž ko bo dolinica zalila voda do vrha, sicer pa bodo počakali do 1. maja prihodnjega leta.

Ne bo napak, če ob tej priložnosti še bežno pregledamo načrte, ki jih bo tukajšnje Turistično društvo skušalo uresničiti v bližnji prihodnosti, seveda v okviru danih možnosti.

Okrevališči: Inštituta za TBC Golnik v Preddvoru in Tupaličah, ki sta že vrsto let predmet žolčnih debat, bo treba vsekakor v doglednem času izprazniti in ju z adaptacijo in primerno ureditvijo usposobiti za sprejem letoviščarjev. Zlasti ugodno lego ima poslopje okrevališča v Preddvoru, saj leži tik ob jezeru.

Podoben problem predstavljata tudi »Mladinski dom BHC«, ki bi ga bilo moč z manjšimi adaptacijami preurediti v ustrezno gostišče. — Kdaj bo to? Morda kmalu. Sicer pa je kakršno koli postavljanje rokov v takšnih primerih jalovo početje.

In še ena izmed pomembnih

točk načrta, ki jo bodo skušali uresničiti prihodnje leto. — Cesta, ki vodi skozi vas, predstavlja v suhem in deževnem vremenu pravo nadlogo. Tej nevšečnosti pa bodo storili konec z asfaltno prevleko. Razen tega nameravajo postaviti tudi športna igrišča in urediti prostor za camping. Tudi znano gostišče na Možanci, ki velja kot eno najbolj priljubljenih izletniških točk v bližini Preddvora, bodo dokončno uredili.

Spričo vedno večjega zanimanja letoviščarjev za Preddvor zmogljivost gostišče kmalu ne bo več zadoščala potrebam. Edini izhod iz te zagate bo gradnja sodobnega hotela. Seveda pa je ta projekt stvar daljše prihodnosti.

S. S.

KAMEN spotike

ZA LEPŠO PODOBO SELC

Vsepovsod skrbe, da so središča naselij čimlepe urejena. V Selcah so pa temu pravilu obrnili hrbet in storili obratno. Središče naselja je najbolj zanemarjeno. Že sam most s trhlo in razpadajočo ograjo ter skladanica tramov, ki jih prikazuje naša slika, niso posebno mikavni. Se manj prijeten za oko pa je prostor med mostom in novo zgrajenim stanovanjskim poslopjem. Če bi pospravili tisto »dzunglo«, kjer najdejo tudi razni odpadki primerne mesto, bi bilo središče vasi povsem drugačno, vsekakor pa prijetnejše za oko.

Naša razglednica

MOTIV IZ KOKRE

Necozvedužna prijateljja

Nikar ne mislite, da gre za spretno foto-montažo, s katero bi vas hoteli potegniti za nos. Posnetek je izviren. — Pes Lord, ki sicer ni posebno dobrodušen, in 3 mesece star srnjaček Miki, sta velika prijatelja. To prijateljstvo gre celo tako daleč, da jesta iz skupnega krožnika. O Lordovi zavisti ni niti sledu.

Naj vam še povemo, kje domujeta naša prijateljčka. Pri Škofičevih na Polci pri Kranju. Mikija so našli pri košnji na Kranjskem polju. Bil je skrit v visoki travi in le za las je ušel smrti pod ostrim rezilom. Novega doma in ljudi se je kaj hitro privadil. Pa tudi z mačkami in kurami je koj sklenil prijateljstvo. Zdaj pa svobodno teka okrog, pa tudi v gozd jo rad ubere. Presenetljivo dobro pa ve, kdaj je čas južine. Vedno je točen ko ura. Tudi molze nikdar ne zamudi. Vselej potrpežljivo »asistira« gospodinjji, kadar molze, saj ve, da se bo do sitega nalokal presnega mleka. Glejte — na mucko smo pa čisto pozabili; tudi ta se z Mikijem, pa tudi z Lordom, čudovito razume. Zelo rada se pridruži Mikijevemu »asistiranju« pri molži. Če ne bi bila tisti-krat, ko smo posneli to sliko, muca zdoma, bi imeli na sliki še njo. S.

Tudi rastline se hranijo z mesom

Z načelnost zelenih rastlin je, da iz neživih rudninskih snovi in iz vode, s pomočjo sončne svetlobe in listnega zelenila (klorofila), pretvarjajo anorganske snovi v organske. Ta pojav imenujemo v biologiji fotosinteza. Nekatere rastline so v borbi za obstanek klorofil popolnoma izgubile in se hranijo ali z organsko hrano kot zajedalci ali kot gniloživke (z odmrliimi organizmi rastlinskega in živalskega izvora) ali pa dobijo potrebno energijo za pretvarjanje anorganskih snovi v organske pri različnih kemijskih procesih (kemosinteza). Poznamo pa tudi rastline, ki sicer še imajo klorofil in se delno hranijo na tipični rastlinski način, razen tega pa so si z razvojem pridobile posebne plasti, s katerimi lovijo žive organizme in jih prebavljajo v sebi lastne snovi. To so mesojede rastline.

Zelo zamotano zgrajene plasti (v bistvu so to le preobraženi listi ali listni deli) imajo mesojede rastline tropskih

krajev. V nasprotju s težnjo velike večine ljudi, ki se hočejo poglobiti v podrobnosti tujega sveta in življenja, pri tem pa nemalokrat niti površno ne poznajo domačih zakladov narave, si v tem članku na kratko oglejmo domače žužkojede rastline, tiste, ki jih dobimo tudi v kranjski okolici.

V naših stoječih vodah je razširjena plavajoča mešinka (Utricularia). Podvodni del rastline je podoben močno razvejanim vodnim koreninam, vendar je zelene barve in poln drobnih mešičkov. Dejansko mešinka korenin sploh nima, je prosto plavajoča rastlina. »Vejice in vejčice« so le preobraženi lističi, nekatere nitke pa so preobražene v mešičke. V kolikor rastlina še sama asimilira, sprejema z vso svojo površino potrebne hranilne snovi iz vode, ki jo obliva. Sicer pa se hrani na živalski način. V mešičke lovi drobne planktonske rakce. Prebavni sokovi in fermenti, ki jih izločajo celice pasti — mešička, te živalce ubijejo in privabijo. Nekateri mešički izločajo ob vodu v past, kjer je zaklopka in več ščetinastih izrastkov, sladko sluz, ki privablja hrano. Z dotikom rakca v ščetine ob vodu se mešiček nenadoma razširi, zaradi česar pritisne na zaklopko voda, zaklopka udari navznoter in za njo vdere z vodo vred v mešiček tudi nova žrtev. Zaklopka je postavljen tako, da se navzven ne odpira.

Mestnica (Pinguicula) nastopa pri nas v dveh vrstah: navadna z modrimi venčnimi listi v dolini in alpska z belimi cvetovi in alpskem svetu (na vlažnejših pobočjih in močvirnatih pašnikih). Slednje pa dobimo tudi v nižinah kot sestavni del naplavinjske flore (v okolici Kranja jih dobimo pri Milnarjevem studencu na Okroglem in v Spiku pri Drulovki). Mastnica ima mesnate in lepljive liste. Gobaste žive dlačice izločajo lepljiv sok na zgornji strani lista in če sem slučajno zaide mušica ali mravlja, se na list prilepi. Listni robovi se zapognejo navznoter in pokrijejo žrtev, fermenti, katere izločajo manjše dlačice, pa žrtev razkroje in prebavijo, nakar se list spet razgrne. Nепrebavljeni del žuželke (hitinjača) ostane na listu in rastlina jo prepusti vetru in vodi.

Naša najredkejša mesojeda rastlina, ki raste na barjih, je rosika (Drosera). Liste ima polne rdečih dlačic z glavčastimi žlezami na koncu; le-te izločajo lepljiv sok in nanj se ujame drobna mušica. V tistem trenutku se lepljive dlačice sklonijo nad živalco, drobne dlačice na listu pa začno izločati prebavni sok. Po prebavi se dlačice spet vzravnavajo in pričakujejo novo žrtev.

V naši okolici nastopa rosika v udnem borštu in v dolini Rupovščiце, vendar povsod v majhnih količinah. 3-ler

Denar iz kamenja

V ARHIPELAGU MIKRONEZIJE v Tihem oceanu je majhen otok Jap. Dasi je bil dolgo časa pod oblastjo Špancev, zatem Nemcev in naposled Japoncev, je prebivalcem uspelo ohraniti nekatere stare in čisto svojevrstne običaje. Oni se trdovratno upirajo mnogim in včasih zelo problematičnim in sumljivim dobrinam kolonizatorske kulture. Nek tak običaj, ki ga dobimo samo na Japu, je uporaba denarja iz kamenja. Ta denar je po obliki podoben našim mlinskim kamnom. Kolikor je večji in bolj fino izdelan, toliko večjo vrednost ima. Neredko se dobijo kosi s premerom 4 m. Takih ni lahko ukrasti. Pa ne samo to! Oni, postavljeni kraj hiše, kažejo bogastvo njih posestnika.

Nehote se nam vsili misel, kako je na Japu lahko priti do denarja. Greš in hitro izklesesh toliko komadov, kolikor jih potrebuješ. Toda ni tako! Kamen aragonit, iz katerega je ta denar narejen, se dobi samo na otočju Palan, ki je od Japa oddaljeno preko 300 km. Zdaj si lahko predstavljamo, kako težka naloga je, prepeljati denar premera 4 m na malih čolnih iz otočja Palan na otok Jap. In prav to je tisto, ki mu daje vrednost, to je njegova zlata podlagca.

Danes se ta denar več ne dela. Pa ne zato, ker ne bi imel več vrednosti. Vzrok tiči drugje. Prebivalstvo otoka se je namreč zelo zredčilo in zato jim že obstoječe količine denarja zadostujejo za promet.

Požar?
Ne. Dve je ura!

(Iz »Rada«)

Zanimivosti

OLIMPIJADE V RIMU SE BO UDELEŽILO 8.000 ATLETOV
Olimpijade v Rimu leta 1960 se bo udeležilo 90 držav s preko 13.000 tekmovalci in tehničnim osebjem. Za to armado bo skrbelo 16 kuhinj, ki bodo vsak dan porabile 1000 stotov mesa in 700 stotov kruha. Prireditelji pa bodo morali poleg drugega preskrbeti tudi 50 različnih diet narodnega, športnega in verskega značaja.

HITLERJEV STOL

Naslonjač v katerem je pogosto sedel Hitler, kadar je bil na obisku pri svoji ljubici Evi Braun je naprodaj v neki trgovini z rabljenim pohištvo v

München. Ta stol, ki ni nič posebnega, velja zaradi svoje »zgodovinske« vrednosti — 100 tisoč dinarjev.

Pravijo da je trgovec dobil že mnogo ponudb od bivših hitlerjevcev, ki bi radi kupili ta stol.

V AMERIKI VSAKE 4 MINUTE ZLOČIN

Po uradnih podatkih je bilo lani v ZDA 2.796.400 hujskih zločinov, tako se je izvršil vsake 4 minute umor, uboj ali drugo nasilje. Največ zločinov je po uradnih statistikah napravila mladina pod 18. letom. Zlasti mnogo je umorov in kraj avtomoblov. Po izjavi ravnatelja federalnega raziskovalnega biroja, so lani naraščali v ZDA zločini štirikrat hitreje kakor se je množilo prebivalstvo.

36

FRANK OWEN:

EDDIE CHAPMAN PRIPOVEDUJE

Imel pa sem smolo in nisem veliko slišal. Razgovor se je, tako je kazalo, nanašal na neke naloge v Ameriki, ki sta jih ta dva obiskovalca nameravala izpolniti. Iskali so ustreznega človeka, ki bi opravil to delo. Von Grunen je pripomnil, da ima takšnega človeka, da pa bo ta prost šele čez štiri mesece. Potlej so še nekaj časa razpravljali o sabotajah. Na koncu je Amerikanec vprašal, ali človek, o katerem je govora, zna angleški. Odgovor se je glasil: »Da, saj je Britanec.« Tako sem zvedel, da misli mene. Ko je bil sestanek pri kraju, sem skrivoma odšel na stranišče. Skozi vrata sem videl dva moška, toda samo njuna hrbta.

Naslednje jutro sem spet šel na letališče. Med vožnjo sem opazil, da je bilo to letališče zelo malo ali skoraj nič poškodovano. To me je presenetilo, zakaj dovolili so mi poslušati britanski radio, mimo tega sem vsakih štirinajst dni dobil britanske časnike in tako sem slišal in bral o bombardiranju teh krajev.

Da ta letališča niso bila poškodovana, je treba brzkone pripisati pazljivi kamuflaži. Hangerji so bili okrašeni z velikanskimi mrežami, pokritimi z listjem in vejami. Majhna letala so bila zakamuflirana s slamo in bila videti kakor stogi. Bencin so zakopali globoko pod zemljo zmeraj v kakem gozdičku, nekoliko oddaljenem od hangarjev in vse drugo je bilo tako porazdeljeno, da bombe niso mogle napraviti veliko škode.

Popoldne pred poletom, sem doživel presenečenje. Von Grunen me je z avtomobilom odpeljal pred hotel »George V«, v prvem nadstropju naju je neki polkovnik v uniformi

vrhovnega poveljstva odpeljal v sobo. Na hlačah je imel široke rdeče proge.

Za drugim stolom je sedel visok, markanten človek. Von Grunen se je elegantno postavil v pozor.

»Heil Hitler! To je mož, ki pojde v Anglijo, gospod general.« me je predstavil.

Von Rundstedt, zakaj to je bil on, je vstal in mi pomollil desnico.

Pozdravil sem po hitlerjevsko in mu segel v roko. Povpraševal me je o podrobnostih moje misije in mi želel srečno pot. Hkrati je podpisal tudi listino, s katero je dovolil moj odhod iz Francije. Spet smo pozdravili s Heil Hitler, nato pa so me odpeljali iz sobe. S Thomasom sva sedla v avto na zadnja sedeža in zapela nekatere vabljuje ameriške pesne melodije, ki sva se jih naučila po radiu. Tudi von Grunena so pesmi ogrele in brez obotavljanja se je pridružil zboru. Ena izmed pesmi je imela naslov »Srečal sem dekle v Kalamazou«, besedila nismo znali in tako smo rjaveli v popolnem neskladju. In naposled smo na moje veliko zadovoljstvo vsi zapeli mojo priljubljeno »Lili Marlene«.

Polkovnik nas je dočkal, da bi se poslovil od nas. Odšli smo v njegovo sobo, da bi počakali na vzlet letala. Teda je bila šesta ura zvečer. Prispelo so vremenske napovedi — ni bilo preveč oblačno in veter je bil šibak. Opolnoči bi se bila morala prikazati luna, dve uri kasneje pa bo mesec v takšni legi, da ne bo niti trohico mesčine obsijalo zemlje.

Ob desetih smo odšli iz polkovnikove zasebne sobe v njegovo pisarno. Tam sem odložil svojo obleko in von Grunen pa Thomas sta jo temeljito preiskala. Nato sta mi krog pasu zavezala denar. Potlej sem oblekel angleško obleko, prineseno iz Jerseyja, ki pa sem jo bil kupil še v Londonu. Kolena sta mi obložila s suknom, da se ne bi potolkel pri padcu na zemljo; nataknil sem škornje (iz zaplenjenih zalog pri Dieppu), Dala sta mi tudi čelado, da

bi jo odnesel s seboj in jo uporabil pri skoku. V letalu pa naj bi nosil pilotsko čelado z vdelenim telefonom in kislikovo masko.

Bil sem pripravljen. Nabil sem avtomatično pištolo in jo vtaknil v žep. Zadnji hip je von Grunen privlekel na dan še majhno rjavo tableto.

»Fritz, zoprno mi je, da vam moram dati tole — to je strup. Veste, če se vam kaj pripeti in vas dobe v roke, je bolje, če pri priči napravite konec, kakor da vas trpinčijo.«

Pokimal sem odobravoče, zarezal luknjico v hlačah in vtaknil tableto vanjo. Ves minuli dan in ves večer nisem ničesar pil. Zdaj pa je polkovnik prinesel steklenico konjaka in pili smo za uspeh podjetja.

Polkovnik je telefonično poklical posadko in fantje so kmalu prišli. Tedaj sem upal samo to, da sem videti prav tako miren in zbran kakor oni. V prsih mi je razbijalo srce; vendarle sem deloma občutil taisto drhtenje v sebi kakor nekdanje dni, ko sem s Freddiejem odhajal na nočne pohode — strah in vznemirjenje, vse hkrati. Kar naprej sem sam pri sebi govoril: »Če imaš kolikor toliko dobro črevesje, lahko storiš vse, kar hočeš; sicer pa, vse bo kmalu pri kraju.«

Avto je že čakal. Odpeljali smo se na letališče Le Bourget. V padalski sobi mi je neki strokovnjak privezal mojo vrečo in padalo; tovor se mi je zdel strašansko težak. Slišal sem, da so vanj, kakor je zabrnelo več letalskih motorjev. Moj pristanek so uredili tako, da se je časovno ujemal z zračnim napadom na Cambridge. In tu so ogrevali motorje drugih letal, ki so nas imela spremljati. Trušče je naraščal in je šel skozi ušesa. Zaudarjalo je po zgorelem bencinu in dimu. Ko smo prispeli do našega letaka, sem segel polkovniku v roko. Nato je bil na vrsti Thomas: »Fritz, želim vam vse najboljšee.«

Poslednji se je poslovil od mene von Grunen; toplo in pomirjujoče mi je segel v roko.